

Jaarverslag

2023

Inhoud

Samenstelling van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen	4
Wettelijke opdrachten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen in een notendop.....	5
Overzicht van de werkzaamheden van de Hoge Raad in 2023.....	10
1) Evolutie van het Belgisch wettelijk en reglementair kader toepasselijk op de bedrijfsrevisoren – wet van 7 december 2016 en uitvoeringsbesluiten	10
2) Evolutie van het Belgisch wettelijk en reglementair kader, toepasselijk op de (gecertificeerde) accountants en gecertificeerde belastingadviseurs – wet van 17 maart 2019 en uitvoeringsbesluiten.....	12
3) Wettelijke bevoegdheden van de Hoge Raad op normatief vlak.....	14
3.1. Goedkeuring van/Advies omtrent gezamenlijke beroepsnormen, toepasselijk op bedrijfsrevisoren en bepaalde leden van het ITAA.....	14
3.2. Goedkeuring van beroepsnormen toepasselijk op bedrijfsrevisoren.....	17
3.3. Adviezen omtrent beroepsnormen toepasselijk op (bepaalde) leden van het ITAA.....	30
4) Contacten van de Hoge Raad binnen en buiten de sector van de economische beroepen.....	33
4.1. Contacten met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR).....	33
4.2. Contacten met de bevoegde Ministers en Federale Overheidsdienst (FOD)	34
4.3. Contacten met de beroepsinstututen.....	34
4.4. Deelname van het wetenschappelijk secretariaat aan werkgroepen	34
4.5. Vragen aan de Hoge Raad omtrent het optreden van economische beroepsbeoefenaars	35

5) Europese evoluties.....	37
6) Administratieve zaken.....	39
6.1. Boekhoudkundige aspecten	39
6.2. Administratief secretariaat van de Hoge Raad	39
Bijlage 1 - Jaarrekening van de Hoge Raad over de boekjaren 2021-2023.....	40
Bijlage 2 - Adviezen, goedkeuring van normatieve documenten en andere werkzaamheden van de Hoge Raad.....	41

Samenstelling¹ van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

Voorzitter: De heer Jean-Marc DELPORTE

Leden: Mevrouw Giuseppina DESIMONE
Mevrouw Ann JORISSEN
Mevrouw Julie LEROY
Mevrouw Cindy LAUREYS
Mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL
De heer Arie VAN HOE

Wetenschappelijk secretariaat:, mevrouw Veerle VAN DE WALLE en mevrouw Catherine DENDAUW en de heer Erwin VANDERSTAPPEN

Administratief secretariaat, waargenomen door de FOD Economie²: de heer Johan LIÉNARD (sinds februari 2023).

-
- 1 De benoemingen zijn gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 2014 (tweede editie) ([koninklijk besluit van 26 december 2013](#)), van 16 januari 2015 ([koninklijk besluit van 6 januari 2015](#)), van 1 juni 2017 ([koninklijk besluit van 22 mei 2017](#)), van 22 november 2017 ([koninklijk besluit van 12 november 2017](#)) en van 16 maart 2018 ([koninklijk besluit van 11 maart 2018](#)). In het *Belgisch Staatsblad* van 25 september 2023 is het [koninklijk besluit van 31 juli 2023](#) tot benoeming van vier leden van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen verschenen. Zijn met ingang van 25 september 2023 - datum van inwerkingtreding van dit besluit - benoemd tot lid van de Hoge Raad voor een termijn van zes jaar (op voordracht van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven): de heer Arie VAN HOE, mevrouw Julie LEROY, mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL en mevrouw Giuseppina DESIMONE.
- 2 De FOD Economie is ermee belast het administratief secretariaat, alsook de infrastructuur van de Hoge Raad waar te nemen (cf. artikel 84 van de [wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur](#), juncto artikel 10, eerste lid, van het [koninklijk besluit van 23 juni 1994 tot uitvoering, wat de Hoge Raad voor de economische beroepen betreft, van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen](#)).

Wettelijke opdrachten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen in een notendop

Wettelijke taakomschrijving van de Hoge Raad

De bepalingen die de voornaamste opdrachten van de Hoge Raad omkaderen, zijn geïntegreerd in de volgende twee wetten :

- enerzijds in de [wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur](#) (artikelen 79 tot 84):

De basisopdracht die de wetgever aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft toevertrouwd, bestaat erin dat de Hoge Raad erop toeziet dat het **algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer** bij de uitoefening van de opdrachten door de economische beroepsbeoefenaars, leden van het IBR (Instituut van de Bedrijfsrevisoren) en van het ITAA (Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants), worden in acht genomen.

Ook bij de ontwikkeling van het wettelijk en reglementair kader, toepasselijk op de economische beroepen, wordt van de Hoge Raad verwacht dat hij zijn rol van “behoeder van het algemeen belang” speelt.

In dit verband **kan** de Hoge Raad - op eigen initiatief of op verzoek - **adviezen of aanbevelingen** verstrekken aan het Parlement, de Regering, het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) of aan de beroepsorganisaties voor de economische beroepen.

Daarnaast moet de Hoge Raad **verplicht** worden geraadpleegd voor elk besluit dat wordt genomen in uitvoering van de wetten betreffende het beroep van bedrijfsrevisor of de beroepen van accountant en belastingadviseur. De Hoge Raad zal bij zijn analyse onder meer nagaan of de besluiten beantwoorden aan (de geest van) de wet én de nodige rechtszekerheid waarborgen. In principe kan de Koning niet afwijken van een éénsluitend advies van de Hoge Raad, tenzij de afwijking uitdrukkelijk met redenen wordt omkleed.

Ten slotte zijn de instituten (IBR en ITAA) verplicht om de Hoge Raad te raadplegen over **élke beslissing met een algemene draagwijdte** die door de Raad van het betrokken instituut wordt genomen, alsook over **technische normen of aanbevelingen**, specifiek voor de uitoefening van het beroep of met betrekking tot de uitvoering van opdrachten. Dergelijk advies van de Hoge Raad is in principe bindend, in zoverre het door de meerderheid van de leden van de Hoge Raad is goedgekeurd. Voor de totstandkoming van normen en/of aanbevelingen toepasselijk op de bedrijfsrevisoren, voorziet de wet van 7 december 2016 daar bovenop in een specifieke “goedkeuringsprocedure” vanwege de Hoge Raad (*cf. infra*).

- en anderzijds in de [wet van 7 december 2016 tot organisatie van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren](#) (artikel 31):

Sinds 2007 moeten de normen en aanbevelingen, toepasselijk op de bedrijfsrevisoren, worden goedgekeurd, dit zowel door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen als door de Minister, bevoegd voor Economie, zo niet kunnen deze geen uitwerking krijgen.

Voorafgaandelijk aan deze goedkeuring, organiseert het IBR een openbare raadpleging omtrent de ontwerpnorm of -aanbeveling die hij heeft opgesteld.

De Hoge Raad beraadslaagt over de ontwerpnorm of -aanbeveling na de vertegenwoordiger van het Instituut te hebben gehoord. De Hoge Raad kan ter zake ook het College en, in voorkomend geval, voor alle aspecten van een ontwerpnorm of -aanbeveling met betrekking tot organisaties van openbaar belang, de FSMA en de NBB raadplegen.

De goedkeuring van normen en aanbevelingen evenals de latere actualisering hiervan, door de Minister bevoegd voor Economie, maakt het voorwerp uit van een bericht dat bekend wordt gemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

Historiek van de opdrachten van de Hoge Raad

Het is nuttig om de historiek van de diverse opdrachten van de Hoge Raad kort in herinnering te brengen; sinds de oprichting van de Hoge Raad in 1985 hebben zijn opdrachten immers talrijke ontwikkelingen gekend.

Die bevoegdheidsuitbreiding situeert zich zowel op het vlak van de opdrachten zelf, als van het toepassingsgebied ervan.

A. Evolutie van de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad in vier kerndata

- **In 1985** heeft de wetgever het wettelijk kader van het beroep van bedrijfsrevisor fundamenteel geregeld, dit via de wet van 21 februari 1985. Bij die gelegenheid is de **Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat** opgericht, toen enkel bevoegd voor het bedrijfsrevisoraat.
- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot het Instituut van de Accountants en tot alle regelingen in verband met de organisatie van het beroep van accountant. Bij die gelegenheid werd de Hoge Raad omgedoopt tot "**Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy**".
- **In 1999** wenste de wetgever de fiscale beroepen een wettelijke erkenning te geven. Als besluit van de parlementaire besprekingen werden twee titels wettelijk erkend ("belastingconsulent" en "erkend boekhouder-fiscalist"), wat echter voor geen van beide beroepsgroepen de toekenning van een monopolie inhield.

Gelet op de nauwe band die er in België bestaat tussen boekhouding en fiscaliteit, heeft de wetgever beslist om deze fiscale beroepen onder te brengen bij twee reeds wettelijk erkende beroepsorganisaties:

- de *belastingconsulenten* werden ingedeeld bij het Instituut van de Accountants, omgedoopt tot “Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten” (IAB);
- de *erkende boekhouders-fiscalisten* werden ingedeeld bij het Beroepsinstituut van de Boekhouders, omgedoopt tot “Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten” (BIBF).

In het kader van de *wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen* heeft de wetgever de bevoegdheden van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisorat en de Accountancy andermaal verruimd met de invoering van het begrip “economische beroepen”: bedrijfsrevisoren, accountants, erkende boekhouders, belastingconsulenten en erkende boekhouders-fiscalisten. Deze vijf beroepen waren ondergebracht in drie specifieke beroepsorganisaties: het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (verkort IBR), het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (verkort IAB) en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (verkort BIBF).

Op dat moment werd de Hoge Raad omgedoopt tot de “**Hoge Raad voor de Economische Beroepen**”.

- **In 2019** zijn het IAB en het BIBF gefuseerd tot het “Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants” (verkort: IBA, of ook nog: ITAA, dit is het Engelse letterwoord voor het nieuwe instituut). **Sindsdien zijn de wettelijke voorschriften met betrekking tot de Hoge Raad voor de Economische Beroepen opgenomen in de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur.** Deze wet is in werking getreden op 30 september 2020 en daarmee is de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen grotendeels opgeheven³.

³ Zie in dit verband het [Koninklijk besluit van 11 september 2020 tot bepaling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur en tot opheffing van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, met uitzondering van sommige bepalingen](#), Belgisch Staatsblad van 30 september 2020.

B. Evolutie van de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad in vijf kerndata

- **In 1985** omvatte de basisopdracht van de Hoge Raad het formuleren - op eigen initiatief of op verzoek - van adviezen en aanbevelingen voor de Regering of de beroepssector.

Die opdracht vloeide aanvankelijk voort uit artikel 54 van de *wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen*: als autonome instelling had de Hoge Raad de opdracht om, *op eigen initiatief of op verzoek*, adviezen of aanbevelingen te formuleren:

- aan de Regering;
- aan het IBR;
- aan het IAB;
- aan het BIBF;

die ertoe moeten bijdragen dat de opdrachten die bij wet aan een bedrijfsrevisor en een accountant zijn toevertrouwd, evenals de werkzaamheden als accountant, belastingconsulent, bedrijfsrevisor, erkend boekhouder en boekhouder-fiscalist, worden uitgeoefend met naleving van het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

Deze adviezen of aanbevelingen slaan onder meer op het uitoefenen van de opdrachten ten aanzien van de ondernemingsraad.

- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot de werkzaamheden van het Instituut van de Accountants en alle regelingen in verband met de organisatie van het accountantsberoep. Bij die gelegenheid werd aan de Hoge Raad tevens een bijkomende opdracht als overlegorgaan met de twee instituten toevertrouwd. Sinds in 1999 de bevoegdheden van de Hoge Raad werden uitgebreid tot de belastingconsulenten, de erkende boekhouders en de erkende boekhouders-fiscalisten, is deze opdracht als overlegorgaan ook doorgetrokken naar het BIBF.
- **In 2007** heeft de wetgever de rol van de Hoge Raad nog versterkt, en dit meer bepaald op het vlak van de geldende beroepsnormen en -aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Sinds 2007 is de Hoge Raad inderdaad, samen met de federale Minister bevoegd voor Economie, belast met de goedkeuring van de beroepsnormen en -aanbevelingen die bedrijfsrevisoren moeten naleven. Na goedkeuring op deze twee niveaus wordt een bericht in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. Pas na afloop van het volledige proces wordt een norm of aanbeveling als goedgekeurd beschouwd en derhalve bindend voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht blijft bij het IBR, dat de plicht heeft een openbare raadpleging te houden vooraleer een ontwerpnorm of -aanbeveling ter goedkeuring voor te leggen.
- **In 2016** werd met de goedkeuring van de *wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren* (*Belgisch Staatsblad* van 13 december 2016, tweede editie), de rol bevestigd van de Hoge Raad in het goedkeuringsproces voor normen en aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht is weliswaar bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gebleven, maar de wetgever heeft zowel voor de Hoge Raad als voor de federale Minister bevoegd voor Economie, een injunctierecht ten opzichte van het instituut toegevoegd.

- **In 2019**, in het kader van de goedkeuring van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur, omvat de basisopdracht van de Hoge Raad het formuleren van adviezen en aanbevelingen, op eigen initiatief of op verzoek van de Regering, het Parlement, het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren of de beroepssector.

Deze opdracht, die oorspronkelijk was opgenomen in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, is voortaan ingeschreven in artikel 79, derde lid van de wet van 17 maart 2019.

Als autonome instelling heeft de Hoge Raad voortaan als opdracht bij te dragen, door middel van adviezen of aanbevelingen, die hij *op eigen initiatief of op verzoek uitbrengt* en die gericht zijn aan:

- de Regering;
- het Parlement;
- het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren;
- het Instituut van de Bedrijfsrevisoren;
- het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants;

opdat de opdrachten die de wet toevertrouwt aan bedrijfsrevisoren en gecertificeerde accountants, evenals de werkzaamheden van de gecertificeerde accountant, de belastingadviseur, de accountant, de fiscaal accountant en de bedrijfsrevisor, worden uitgevoerd met naleving van het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

Overzicht van de werkzaamheden van de Hoge Raad in 2023

1) *Evolutie van het Belgisch wettelijk en reglementair kader toepasselijk op de bedrijfsrevisoren – wet van 7 december 2016 en uitvoeringsbesluiten*

✓ *Stage – Vrijstellingen in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor*

Reeds op 22 januari 2020 had de Hoge Raad, op vraag van het IBR, een [advies](#) uitgebracht in verband met het vereiste aantal ECTS-studiepunten voor vrijstellingen die kandidaat-bedrijfsrevisoren kunnen bekomen op het vlak van de af te leggen theoretische stage-examens.

Aangezien het IBR nog geen gevolg had gegeven aan dit advies, is deze problematiek opnieuw aan bod gebracht ter gelegenheid van de ontmoeting op 18 maart 2022 tussen de leden van de Hoge Raad en de vertegenwoordigers van de Stagecommissie van het IBR. Ter gelegenheid van deze ontmoeting met de Hoge Raad, die jaarlijks georganiseerd wordt overeenkomstig artikel 9, lid 2, van het [koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep](#), heeft de Stagecommissie van het IBR verslag uitgebracht over haar werkzaamheden, alsook over de vormingsactiviteiten van de stagiairs georganiseerd door het Instituut. Naast het overzicht van de werkzaamheden van de Stagecommissie van het IBR in 2021, zijn op de vergadering van 18 maart 2022 ook nog een aantal andere thema's besproken, zoals de attractiviteit van het auditberoep, de "work-life"-balans van de stagiair-bedrijfsrevisor, het afleggen van 23 examens in een periode van drie jaar, de slaagpercentages, de activiteiten van de Examencommissie, het elektronisch stagedagboek, enz.

Ingevolge het [schrijven van 6 mei 2022](#) vanwege de Hoge Raad aan de Voorzitter van de Stagecommissie van het IBR, aansluitend op voormelde ontmoeting op 18 maart 2022, heeft het IBR op 10 mei 2022 laten weten dat de Stagecommissie op zijn strategische vergadering van 8 september 2022 het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 opnieuw onder de loep zou nemen en ook de ECTS-criteria voor de theoretische stage-examens grondig zal bestuderen, met het oog op eventuele hervormingen in het kader van de aantrekkelijkheid van het beroep.

Ter gelegenheid van de ontmoeting op 14 juni 2023 tussen de leden van de Hoge Raad en de vertegenwoordigers van de Stagecommissie van het IBR, hebben de leden van de Hoge Raad met grote belangstelling geluisterd naar de presentatie over de [werkzaamheden van de Stagecommissie in 2022](#) en naar de constructieve gedachtewisseling die daarop volgde, in het bijzonder de beschouwingen omtrent de hervorming van het verlenen van vrijstellingen door het IBR voor de theoretische stage-examens.

Op vraag van het IBR vond er ter gelegenheid van de vergadering van de Hoge Raad van 19 december 2023 een gedachtewisseling plaats over de toegang tot het beroep en in het bijzonder over de prioritering en de ECTS. In zijn [schrijven](#) van 9 januari 2024 liet de Hoge Raad weten dat hij zich *a priori* kan terugvinden in de door het IBR voorgestelde herziening van de prioritering, maar dat een voorafgaande impactanalyse zich opdringt.

Verder heeft de Hoge Raad op verzoek van de federale Minister, bevoegd voor Economie, op 28 april 2022 een [advies](#) uitgebracht over een *ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor*. Meer in het bijzonder beoogt het voor advies voorgelegd ontwerp het bestaand stagerglement aan te passen om:

- enerzijds, rekening houdend met de ervaring ingevolge de COVID-19-gezondheids crisis, een reglementair kader te creëren dat de organisatie van hybride vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Stagecommissie van het IBR mogelijk maakt; en
- anderzijds, om de Stagecommissie de mogelijkheid te bieden de stage van een stagiair-bedrijfsrevisor te verlengen, in het geval het IBR wegens overmacht niet in de mogelijkheid is (geweest) om de (theoretische en/of praktische) stage-examens te organiseren.

Het [koninklijk besluit van 4 mei 2023](#) is in het *Belgisch Staatsblad* van 6 juni 2023 verschenen.

✓ **Huishoudelijk reglement van het IBR**

In februari 2022 heeft de Hoge Raad het verzoek ontvangen vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie, om een advies uit te brengen over een *ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 2019 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren*. Het voor advies voorgelegd ontwerp voert een aantal wijzigingen door aan het bestaand huishoudelijk reglement van het IBR. Concreet beoogt het ontwerp om, rekening houdend met de ervaring ingevolge de COVID-19-gezondheids crisis, een reglementair kader te creëren dat de organisatie van hybride vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Algemene vergadering, de Raad en het Uitvoerend comité van het IBR mogelijk zou maken.

De Hoge Raad formuleerde zijn [advies](#) op 28 april 2022.

Het [koninklijk besluit van 1 mei 2023](#) is in het *Belgisch Staatsblad* van 30 mei 2023 verschenen.

✓ **Aanpassingen aan de wet van 7 december 2016**

De Hoge Raad heeft vastgesteld dat de wet van 7 december 2016 in de loop van 2023 werd gewijzigd door de [wet van 25 september 2022 houdende diverse bepalingen inzake economie](#), verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 2023, en meer bepaald de artikelen 59 tot 73. Naast een aantal technische correcties van de wet van 2016, hebben de wijzigingen voornamelijk betrekking op bepalingen die verband houden met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren.

2) ***Evolutie van het Belgisch wettelijk en reglementair kader, toepasselijk op de (gecertificeerde) accountants en gecertificeerde belastingadviseurs - wet van 17 maart 2019 en uitvoeringsbesluiten***

✓ ***Examenreglement***

De federale Minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's heeft in de loop van 2022 de Hoge Raad om advies gevraagd omtrent een ontwerp van examenreglement, voorgesteld door de Raad van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (verkort: IBA of in het Engels: ITAA). Dit ontwerp geeft nadere toelichting bij de organisatie van het toelatingsexamen en de organisatie van het bekwaamheidsexamen, zoals bedoeld in de artikelen 18 en 58 van het [koninklijk besluit van 11 september 2020 betreffende de beroepsopleiding van de accountants en van belastingadviseurs](#).

De Hoge Raad heeft zijn [advies over het ontwerp van examenreglement op 28 juni 2022](#) uitgebracht en overgemaakt aan de federale Minister van Middenstand, alsook aan de federale Minister, bevoegd voor Economie.

Het Ministerieel besluit van 26 juni 2023 tot vaststelling van het examenreglement van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants is in het *Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 2023 verschenen, echter zonder de tekst van het examenreglement in bijlage ervan. In het *Belgisch Staatsblad* van 30 oktober 2023 is middels een *Erratum* het [Examenreglement van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants](#) gepubliceerd.

✓ ***Aanpassingen aan de wet van 17 maart 2019***

De wet van 17 maart 2019 is gewijzigd door de wet van 5 november 2023 houdende diverse bepalingen inzake economie (*Belgisch Staatsblad* van 11 december 2023). Meer bepaald is artikel 116 van de wet van 17 maart 2019 aangevuld met in het tweede lid de machtiging aan de Koning om de nadere regels vast te leggen voor het opleggen aan beroepsbeoefenaars van administratieve maatregelen en administratieve sancties door de Raad van het instituut ingeval van inbreuken op de anti-witwaswet. Tegen artikel 119, 2° van de wet van 5 november 2023 werd door het ITAA op 8 maart 2024 een schorsings- en vernietigingsberoep bij het Grondwettelijk Hof ingesteld (rolnummer 8190).

✓ **Vervanging van het koninklijk besluit kwaliteitstoetsing van 9 december 2019**

De federale Minister, bevoegd voor Economie, heeft op datum van 4 december 2023 de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek een advies uit te brengen over een “ontwerp van koninklijk besluit tot vastlegging van een reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de beroepsbeoefenaars van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants en tot nadere regeling van het gebruik van de opdrachtbrief”. In zijn verzoek om advies aan de Hoge Raad preciseert de Minister dat het ontwerp als doel heeft het bestaande koninklijk besluit van 9 december 2019 tot vastlegging van een reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de externe leden van het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten en tot nadere regeling van het gebruik van de opdrachtbrief te vervangen.

De Minister licht dit in zijn schrijven van 4 december 2023 aan de Hoge Raad als volgt toe:

“Sinds de publicatie van dat koninklijk besluit van 9 december 2019 is de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur (hierna de wet van 17 maart 2019) in werking getreden, terwijl het koninklijk besluit nog een uitvoeringsbesluit is van de oude wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen. Daardoor is de rechtsgrond voor het reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de beroepsbeoefenaars en de nadere regels voor het gebruik van de opdrachtbrief door die beroepsbeoefenaars gewijzigd.”

Wat het toepassingsgebied van het voorgestelde reglement inzake de kwaliteitstoetsing betreft, zowel *ratione personae* als *ratione materiae*, preciseert de federale Minister, bevoegd voor Economie, in zijn verzoek om advies aan de Hoge Raad het volgende:

“De kwaliteitstoetsing zal ook van toepassing zijn op de vroegere leden van het opgeheven Beroepsinstituut van Boekhouders en Fiscalisten.

Daarnaast wordt de procedure van antiwitwasverplichtingen van de beroepsbeoefenaars eveneens in het reglement van kwaliteitstoetsing opgenomen, zodat een coherente regelgeving ontstaat voor de toetsing van al de verplichtingen die de beroepsbeoefenaars moeten naleven, zowel op het vlak van hun deontologie als die van de antiwitwaswet.”

De Hoge Raad formuleerde zijn [advies](#) op 28 februari 2024.

3) Wettelijke bevoegdheden van de Hoge Raad op normatief vlak

- 3.1. Goedkeuring van/Advies omtrent gezamenlijke beroepsnormen, toepasselijk op bedrijfsrevisoren en bepaalde leden van het ITAA
- 3.2. Goedkeuring van beroepsnormen toepasselijk op bedrijfsrevisoren
- 3.3. Adviezen omtrent beroepsnormen toepasselijk op (bepaalde) leden van het ITAA

3.1. Goedkeuring van/Advies omtrent gezamenlijke beroepsnormen, toepasselijk op bedrijfsrevisoren en bepaalde leden van het ITAA

- **IBR-ITAA-Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) (zogenaamde "effectennorm")**

Gezamenlijke ontwerpnorm voorgelegd voor goedkeuring (IBR) / voor advies (ITAA)	Verzoek IBR	Verzoek ITAA	Hoorzitting / ontmoeting met IBR / ITAA	Beslissing HREB
Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) (zogenaamde "effectennorm")	22/10/2021	21/10/2021	05/01/2022	05/01/2022
	04/02/2022	07/02/2022		12/04/2022
	09/11/2022 (enkel IBR)			
	Ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor			
				02/12/2022
			16/12/2022 Overleg met IBR en ITAA	23/12/2022 23/12/2022
		16/01/2023		
		07/03/2023 (enkel ITAA)		

In 2022 heeft de Hoge Raad zich gebogen over een ontwerpnorm, gezamenlijk opgesteld door het IBR en het ITAA, voorgelegd voor goedkeuring (wat het IBR betreft) en voor advies (wat het ITAA betreft), inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) ("effectennorm").

Het ontwerp van norm heeft betrekking op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die de wetgever zowel aan bedrijfsrevisoren als gecertificeerde accountants heeft toevertrouwd.

Aanvankelijk was een ontwerp van gezamenlijke norm door de instituten bij de Hoge Raad ingediend in het najaar van 2021; aansluitend op een hoorzitting/ontmoeting op 5 januari 2022 en vervolgens middels een [schrijven van 12 april 2022](#), had de Hoge Raad de instituten echter verzocht om de formulering van bepaalde aspecten van de ontwerpnorm bij te sturen.

In november 2022 is de Hoge Raad door het IBR op de hoogte gebracht dat het voor het IBR *“technisch niet mogelijk is om verder te gaan met het opstellen van de lopende gemeenschappelijke normen wat de bijzondere opdrachten uit het WVV betreft, die wij delen met de gecertificeerd accountants, zolang de problematiek omtrent het kwaliteitsmanagement binnen deze kantoren niet is geregeld.”*

De Hoge Raad acht het van cruciaal belang dat er op het vlak van het normatief kader voor de zogenaamde “gedeelde” opdrachten, toepasselijk op de beroepsbeoefenaars, een *level playing field* is, en dit niet alleen in het belang van de beroepsbeoefenaars en hun cliënten, maar ook (en niet in het minst) in het belang van het maatschappelijk verkeer. Ondanks de overlegvergadering van 16 december 2022 met de vertegenwoordigers van beide instituten, georganiseerd op initiatief van de Hoge Raad, en waarover zowel de federale Minister, bevoegd voor Economie, als de federale Minister van Middenstand werden geïnformeerd, is nog geen aangepaste versie van de gezamenlijke ontwerpnorm aan de Hoge Raad voorgelegd.

De Hoge Raad betreurt ten zeerste dat de instituten, meer dan vier jaar nadat het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) deze nieuwe opdracht aan de economische beroepsbeoefenaars heeft toevertrouwd, er nog steeds niet in geslaagd zijn een gezamenlijk normatief kader ter zake aan de Hoge Raad voor te leggen. Dit is nefast voor de rechtszekerheid en druist in tegen het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

De Hoge Raad heeft zijn bezorgdheid hieromtrent op 22 juni 2023 opnieuw kenbaar gemaakt aan de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), alsook aan de [federale Minister van Middenstand](#). De Hoge Raad is tevens overgegaan tot de publicatie van zijn [eigen stellingname](#) omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten.

De instituten hebben op 12 oktober 2023 een gezamenlijk schrijven overgemaakt met daarin een gezamenlijk voorstel van paragraaf omtrent het kwaliteitsbeheersingssysteem in de kantoren, dat kan worden ingevoegd in de ontwerpnormen inzake de gedeelde wettelijke opdrachten, waaronder de “effectennorm”.

De Hoge Raad heeft op datum van 26 oktober 2023 een [schrijven](#) gericht aan de instituten in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het nog steeds uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten.

Op 9 januari 2024 heeft de Hoge Raad een [schrijven](#) overgemaakt aan de federale minister bevoegd voor Economie en een [schrijven](#) aan de federale minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's omtrent de aard van het probleem en de inspanningen die de Hoge Raad heeft gedaan om de beide instituten tot een gezamenlijk voorstel van geactualiseerd normatief kader te doen bewegen. Hiermee worden de bevoegde ministers nogmaals gewezen op het uitblijven van de nodige initiatieven vanwege beide instituten en de beperkte slagkracht van de Hoge Raad.

De Hoge Raad betreurt dat er bijna vijf jaar na de inwerkingtreding van het WVV – op 1 mei 2019 – er nog geen (aangepast) normatief kader voor de gedeelde wettelijke opdrachten voorhanden is.

• **Andere gezamenlijke IBR-ITAA-Normen**

Als gevolg van de in 2019 door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) aangebrachte wijzigingen, dienen het IBR en het ITAA het initiatief te nemen om een aantal bestaande (gezamenlijke) normen te herzien.

Dit geldt in het bijzonder voor de volgende normen:

- norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de omzetting van een entiteit;
- norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen;
- norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen;

De Hoge Raad heeft in 2022 zijn teleurstelling geuit, zowel ten aanzien van de Voorzitter van het IBR als ten aanzien van de Voorzitter van het ITAA, omtrent het feit dat de twee instituten waartoe de economische beroepsbeoefenaars behoren, en die over het normatief initiatiefrecht beschikken, er blijkbaar niet in slagen om een gezamenlijk uniform normatief kader voor voornoemde wettelijke opdrachten aan de Hoge Raad voor te leggen, ondanks het herhaaldelijk en expliciet verzoek vanwege de Hoge Raad aan beide instituten om tot gezamenlijke ontwerpnormen te komen. Diverse overlegmomenten op initiatief van de Hoge Raad ten spijt, onder meer nog op 16 december 2022, hebben niet kunnen verhinderen dat er, bijna vijf jaar nadat het wettelijk kader voor deze opdracht van de economische beroepsbeoefenaars is bijgestuurd, nog steeds geen aangepast normatief kader, toepasselijk op de door de wetgever bedoelde economische beroepsbeoefenaars, omtrent de door hen uit te voeren werkzaamheden en uit te brengen verslaggeving, voorhanden is.

De in november 2022 aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerpnormen werden enkel door één instituut, met name door het IBR, voorgelegd en beoogden de ontwerpen uitsluitend toepasselijk te zijn op bedrijfsrevisoren. In maart 2023 heeft het ITAA alleen ontwerpnormen over “gedeelde” wettelijke opdrachten voor advies aan de Hoge Raad voorgelegd, waarop de Hoge Raad een [aangetekend schrijven van 19 april 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA richtte.

De Hoge Raad heeft ook op 22 juni 2023 opnieuw de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), alsook de [federale Minister van Middenstand](#) hiervan op de hoogte gebracht. Meer in het bijzonder heeft de Hoge Raad erop gewezen dat de bestaande wettelijke voorschriften onvoldoende slagkracht bieden aan de Hoge Raad om op te treden ingeval van dergelijke patsituaties, met als spijtig gevolg dat er geen enkel uniform normatief kader voor de uitvoering van “gedeelde” wettelijke opdrachten uitgevaardigd wordt en dat bovendien de economische beroepsbeoefenaars naar eigen inzichten invulling kunnen geven aan de door de wetgever toevertrouwde taken. Uiteraard strookt dergelijke aanpak niet met de nood aan rechtszekerheid en de vereisten van het maatschappelijk verkeer. Een verruiming van de normatieve bevoegdheden van de Hoge Raad, zou hieraan mogelijks kunnen verhelpen.

De verdere evolutie is hierboven hernomen onder punt 3.1. IBR-ITAA “effectennorm”.

3.2. Goedkeuring van beroepsnormen toepasselijk op bedrijfsrevisoren

- **IBR-Norm inzake kwaliteitsmanagement (ISQM 1 en 2)**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België	05/10/2022		25/10/2022 (verzoek om vervollediging van het dossier)
	10/11/2022	16/12/2022, voortgezet op 27/01/2023	
	07/02/2023		10/02/2023
	Bericht van goedkeuring van 17 november 2023 in het <i>Belgisch Staatsblad</i> van 27 november 2023		

Op 5 oktober 2022 heeft de Hoge Raad vanwege het IBR een verzoek tot goedkeuring van een ontwerp van norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België ontvangen.

Aansluitend op de vraag van 25 oktober 2022 vanwege de Hoge Raad aan het instituut om het dossier te vervolledigen en het indienen van een aangepaste ontwerpnorm door het IBR op 10 november 2022, heeft een hoorzitting plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van het instituut op 16 december 2022, voortgezet op 27 januari 2023.

De Hoge Raad heeft de aangepaste versie van het ontwerp van norm, zoals door het IBR voor goedkeuring ingediend op 7 februari 2023, goedgekeurd op 10 februari 2023.

De Hoge Raad heeft, naar aanleiding van de goedkeuring van de ontwerpnorm, de aandacht van de bevoegde Minister gevestigd op het feit dat de argumentatie van het IBR dat het toepassingsgebied van de norm beperkt zou moeten zijn tot revisorale opdrachten een evoluerend aspect is dat nog verder te bespreken is met het oog op een verfijning van het toepassingsgebied. Volgens de Hoge Raad vormde dit evenwel geen beletsel om het ontwerp van norm goed te keuren teneinde in overeenstemming te zijn met het internationaal normatief kader en de bedrijfsrevisoren de nodige tijd te geven om zich te conformeren met voormelde internationale standaarden.

De federale Minister, bevoegd voor economie, heeft deze norm in november 2023 goedgekeurd. Het bericht van goedkeuring van 17 november 2023 is in het *Belgisch Staatsblad* van 27 november 2023 verschenen, met als titel: [Bericht van 17 november 2023](#) vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie, met betrekking tot de goedkeuring van de norm met als titel "Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (herzien) in België."

- **IBR-Norm inzake de toepassing van de internationale controlestandaarden in België van 2010 - Goedkeuring van een nieuwe versie van ISA's 250 (Herzien), 315 (Herzien 2019) en 540 (Herzien)**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de toepassing van de internationale controlestandaarden (ISA's) 250 (Herzien), 315 (Herzien 2019) en 540 (Herzien) in België	13/01/2023	10/03/2023	19/04/2023
	17/04/2023		
	Bericht van goedkeuring van 17 november 2023 in het <i>Belgisch Staatsblad</i> van 27 november 2023		

Op 13 januari 2023 heeft de Hoge Raad vanwege het IBR een verzoek tot goedkeuring van een *ontwerp van norm inzake de toepassing van de internationale controlestandaarden (ISA's) 250 (Herzien), 315 (Herzien 2019) en 540 (Herzien) in België* ontvangen. Een hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR heeft plaatsgevonden op 10 maart 2023. Het ontwerp van norm beoogt de internationale controlestandaarden te wijzigen, waarnaar het passend is te verwijzen in de norm inzake de toepassing van de ISA's in België, goedgekeurd in 2010.

De Hoge Raad heeft de aangepaste versie van het ontwerp van norm, zoals door het IBR voor goedkeuring ingediend op 17 april 2023, goedgekeurd op 19 april 2023. Naar aanleiding van de goedkeuring van de ontwerpnorm, heeft de Hoge Raad de aandacht van de bevoegde Minister gevestigd op het feit dat de Hoge Raad, tijdens de hoorzitting over het ontwerp van norm, uitdrukkelijk het IBR heeft geïnformeerd over twee specifieke aspecten, met name de noodzaak om rechtszekerheid te scheppen omtrent de aangepaste definitie van "genoteerde entiteiten" enerzijds en de noodzaak om binnen een redelijke termijn een Belgische norm ter goedkeuring voor te leggen aan de Hoge Raad met de Nederlandstalige en Franstalige versie van de wijzigingen aangebracht aan een standaard op internationaal niveau anderzijds:

1. De voorgestelde definitie van “genoteerde entiteiten” zou in België alle categorieën van organisaties van openbaar belang zoals omschreven door artikel 1:12 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) omvatten en stemt aldus niet overeen met de definitie van “beursgenoteerde entiteit” in ISA 220, ISQC 1 en ISQM 1 die van belang is voor het toepassingsgebied van ISA 701 en evenmin met de definitie van “genoteerde vennootschap” in artikel 1:11 van het WVV.

Hieraan werd geremedieerd door de verwijzing naar de in België in artikel 1:12 WVV gedefinieerde organisaties van openbaar belang te beperken tot de genoteerde vennootschappen bedoeld in artikel 1:11 WVV en de vennootschappen waarvan de effecten als bedoeld in artikel 2, 31°, b) en c), van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 3, 7°, van de wet van 21 november 2017 over de infrastructuur voor de markten voor financiële instrumenten en houdende omzetting van richtlijn 2014/65/EU (art. 1:12, 1° en 2° WVV).

2. Gelet op het feit dat thans er meerdere jaren verlopen tussen het moment dat wijzigingen worden aangebracht aan standaarden op internationaal niveau, waarop een norm betrekking heeft, en het ter goedkeuring voorleggen aan de Hoge Raad van een Belgische norm met de Nederlandstalige en Franstalige versie van de wijzigingen aangebracht aan een standaard op internationaal niveau, zal het IBR er voortaan naar best vermogen voor zorgen dat de vertalingen binnen de 18 maanden na de inwerkingtreding ervan op internationaal niveau ter beschikking worden gesteld. Voor zover het IBR vaststelt dat er sprake is van een tegenstrijdigheid van een internationale norm met een in België van toepassing verklaarde norm, verbindt het IBR zich ertoe zo spoedig mogelijk en naar best vermogen te communiceren aan de bedrijfsrevisoren.

Omwillen van de rechtszekerheid vraagt de Hoge Raad evenwel dat deze vertalingen zo snel als mogelijk beschikbaar zijn en het ontwerp van norm dat deze wijzigingen in België van toepassing maakt zo snel als mogelijk ter goedkeuring aan de Hoge Raad wordt voorgelegd.

De federale Minister, bevoegd voor economie, heeft deze norm in november 2023 goedgekeurd. Het bericht van goedkeuring van 17 november 2023 is in het *Belgisch Staatsblad* van 27 november 2023 verschenen, met als titel: [Bericht van 17 november 2023 vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie, met betrekking tot de goedkeuring van de norm met als titel “Norm inzake de toepassing van de Internationale controlestandaarden \(ISA's\) 250 \(herzien\), 315 \(herzien 2019\) en 540 \(herzien\) in België”](#).

- **IBR-Norm inzake de toepassing van ISAE 3000 (Herzien) en 3400 in België**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de toepassing van ISAE 3000 (Herzien) en 3400 in België	13/01/2023	10/03/2023	19/04/2023
	17/04/2023		
Bericht van goedkeuring van 17 november 2023 in het Belgisch Staatsblad van 27 november 2023			

Op 13 januari 2023 heeft de Hoge Raad vanwege het IBR een verzoek tot goedkeuring van een *ontwerp van norm inzake de toepassing van ISAE 3000 (Herzien) en 3400 in België* ontvangen. Op 10 maart 2023 heeft een hoorzitting plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van het instituut.

De Hoge Raad heeft de aangepaste versie van het ontwerp van norm, zoals door het IBR voor goedkeuring ingediend op 17 april 2023, goedgekeurd op 19 april 2023.

De Hoge Raad heeft, naar aanleiding van de goedkeuring van de ontwerpnorm, de aandacht van de bevoegde Minister gevestigd op twee specifieke aspecten, met name de noodzaak om duidelijkheid te verschaffen omtrent de vraag of de opdracht een redelijke of een beperkte mate van zekerheid betreft enerzijds en de noodzaak om binnen een redelijke termijn een Belgische norm ter goedkeuring voor te leggen aan de Hoge Raad met de Nederlandstalige en Franstalige versie van de wijzigingen aangebracht aan een standaard op internationaal niveau anderzijds:

1. In het specifieke geval van ISAE 3000 (Herzien) zijn er bepaalde paragrafen inzake “specifieke werkzaamheden” dubbel. Deze paragrafen worden aangevuld met een “L” of een “R” (“L” voor “*limited assurance*” en “R” voor “*reasonable assurance*”). Voor wat de toepassing van ISAE 3000 (Herzien) betreft, zijn er dus twee types verslagen (volkomen controle en beoordeling) mogelijk. Een specifieke beroepsnorm die ISAE 3000 (Herzien) van toepassing maakt op een door of krachtens de wet uitsluitend aan de bedrijfsrevisor voorbehouden *assurance*-opdracht, zal moeten aangeven of de opdracht een redelijke of een beperkte mate van zekerheid betreft.

Tijdens de hoorzitting werd in dat verband door het IBR bevestigd dat ISQM-standaarden effectief verplicht van toepassing zijn op een bepaalde opdracht waarop middels een specifieke beroepsnorm ISAE 3000 (Herzien) of ISAE 3400 van toepassing wordt verklaard. ISAE 3000 (Herzien)- en ISAE 3400-opdrachten kwalificeren immers als *assurance*-opdrachten.

2. Gelet op het feit dat thans er meerdere jaren verlopen tussen het moment dat wijzigingen worden aangebracht aan standaarden op internationaal niveau, waarop een norm betrekking heeft, en het ter goedkeuring voorleggen aan de Hoge Raad van een Belgische norm met de Nederlandstalige en Franstalige versie van de wijzigingen aangebracht aan een standaard op internationaal niveau, zal het IBR er voortaan naar best vermogen voor zorgen dat de vertalingen binnen de 18 maanden na de inwerkingtreding ervan op internationaal niveau ter beschikking worden gesteld. Voor zover het IBR vaststelt dat er sprake is van een tegenstrijdigheid van een internationale norm met een in België van toepassing verklaarde norm, verbindt het IBR zich ertoe zo spoedig mogelijk en naar best vermogen te communiceren aan de bedrijfsrevisoren.

Omwille van de rechtszekerheid vraagt de Hoge Raad evenwel dat deze vertalingen zo snel als mogelijk beschikbaar zijn en het ontwerp van norm dat deze wijzigingen in België van toepassing maakt zo snel als mogelijk ter goedkeuring aan de Hoge Raad wordt voorgelegd.

De federale Minister, bevoegd voor economie, heeft deze norm in november 2023 goedgekeurd. Het bericht van goedkeuring van 17 november 2023 is in het *Belgisch Staatsblad* van 27 november 2023 verschenen, met als titel: [Bericht van 17 november 2023](#) vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie, met betrekking tot de goedkeuring van de norm met als titel “Norm inzake de toepassing van ISAE 3000 (herzien) en 3400 in België”.

- **IBR-Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) (zogenaamde “effectennorm”)**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) (zogenaamde “effectennorm”)	09/11/2022		08/02/2023

De Hoge Raad heeft geoordeeld niet in de mogelijkheid te zijn om het ontwerp, zoals door het IBR in november 2022 voorgelegd, te kunnen goedkeuren:

- enerzijds omdat de voorgelegde ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is het ontwerp enkel door één instituut, met name door het IBR, aan de Hoge Raad voorgelegd en beoogt het ontwerp uitsluitend toepasselijk te zijn op bedrijfsrevisoren. De Hoge Raad acht het evenwel noodzakelijk dat op de economische beroepsbeoefenaars, aan wie de wetgever eenzelfde opdracht heeft toevertrouwd, een eenvormig normatief kader omtrent de door hen uit te voeren werkzaamheden en omtrent hun verslaggeving toepasselijk zou zijn, ook al behoren zij tot een verschillend instituut; en
- anderzijds omdat in het voorgelegd ontwerp wordt verwezen naar een tekst, die nog in voorbereiding is, maar die als zodanig nog niet in de Belgische rechtsorde bestaat. Meer bepaald verwijst het ontwerp naar de toepassing van een “norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België”, terwijl deze in België nog niet is goedgekeurd overeenkomstig de voorschriften van artikel 31, § 2, van de wet van 7 december 2016.

Bijgevolg heeft de Hoge Raad het ontwerp, zoals door het IBR voorgelegd, niet kunnen goedkeuren.

De Hoge Raad heeft zijn teleurstelling geuit, zowel [ten aanzien van de Voorzitter van het IBR](#) als [ten aanzien van de Voorzitter van het ITAA](#), omtrent het feit dat de twee instituten waartoe de economische beroepsbeoefenaars behoren, en die over het normatief initiatiefrecht beschikken, er blijkbaar niet in slagen om een gezamenlijk normatief kader voor deze wettelijke opdracht aan de Hoge Raad voor te leggen, ondanks het herhaaldelijk en expliciet verzoek vanwege de Hoge Raad aan beide instituten om tot een gezamenlijk ontwerp te komen en diverse overlegmomenten op initiatief van de Hoge Raad ten spijt.

De Hoge Raad heeft zijn bezorgdheid hieromtrent op 8 februari 2023 ook kenbaar gemaakt aan de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), alsook aan de [federale Minister van Middenstand](#).

De Hoge Raad richtte [op 19 april 2023 een schrijven](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met het voornemen van het instituut om technische nota's aan te nemen ingevolge de weigering tot goedkeuring van de zogenaamde "effectennorm".

Op 27 april 2023 heeft de Raad van het IBR advies 2023/02: *Opdracht van de bedrijfsrevisor in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV)* aangenomen. Het komt de Hoge Raad voor dat de Raad van het IBR de aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerpnorm, zijnde het "ontwerp van effectennorm" heeft omgezet in een advies. Het IBR kan zijn doctrine enkel via adviezen of mededelingen ontwikkelen, doch *in casu* gaat het om een oneigenlijk gebruik van het rechtsleerinstrument dat een advies is. De aard van voornoemd advies is duidelijk normatief en dit gelet op de talrijke dwingende formuleringen. Dit brengt niet alleen verwarring teweeg en creëert rechtsonzekerheid ten nadele van het (publiek) toezicht, maar bovendien strookt het niet met de doelstelling van de wetgever dat adviezen geen bindend karakter hebben. De beroepsbeoefenaars zijn immers totaal niet gebonden door adviezen, waardoor noch de cliënten, noch de toezichthouder of het maatschappelijk verkeer kunnen weten of er al dan niet mee rekening is gehouden. De praktijk om via adviezen dwingende normatieve bepalingen te formuleren, houdt dan ook een omzeiling in van de procedure tot goedkeuring van normen in artikel 31 van de wet van 7 december 2016 en is bijgevolg onaanvaardbaar.

Per [aangetekende brief van 10 mei 2023](#) bracht de Hoge Raad derhalve het IBR artikel 31, § 7, *in fine* van de wet van 7 december 2016 in herinnering, dat bepaalt: "*Indien hij een onverenigbaarheid vaststelt tussen deze adviezen of mededelingen en een wet, besluit, norm of aanbeveling, of als de aard van deze adviezen of mededelingen normatief is, nodigt de Hoge Raad het Instituut uit om dit te verhelpen, en, indien hij geen genoegdoening krijgt binnen de termijn die hij vaststelt, gaat hij over tot de openbaarmaking van zijn eigen stellingname.*"

De Raad van het IBR heeft geen gevolg gegeven aan het aangetekend schrijven van de Hoge Raad waarin uitdrukkelijk werd gevraagd om maatregelen te nemen die de normatieve aard van de voornoemde adviezen verhelpen teneinde artikel 31, § 7, *in fine* van de wet van 7 december 2016 na te leven.

Op 22 juni 2023 is de Hoge Raad overgegaan tot de publicatie van zijn [eigen stellingname](#) omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten.

De instituten hebben op 12 oktober 2023 een gezamenlijk schrijven overgemaakt met daarin een gezamenlijk voorstel van paragraaf omtrent het kwaliteitsbeheersingssysteem in de kantoren, dat kan worden ingevoegd in de ontwerpnormen inzake de gedeelde wettelijke opdrachten, waaronder de "effectennorm".

De Hoge Raad heeft op datum van 26 oktober 2023 een [schrijven](#) gericht aan de instituten in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het nog steeds uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten.

In zijn [schrijven](#) van dezelfde datum aan het IBR was de Hoge Raad van mening dat de intrekking van adviezen van normatieve aard niet kon wachten tot de datum van inwerking-treding van de normen in afwachting van normen, gelet op de miskennis van de normatieve bevoegdheid van de Hoge Raad en de Minister van Economie.

Per brief van 4 december 2023 formuleerde het IBR een aantal standpunten tegen de interpretatie van de Hoge Raad dat de adviezen “van normatieve aard” zijn.

In een schrijven van dezelfde datum stelde het IBR omtrent de redactie van ontwerpnormen inzake gedeelde wettelijke opdrachten het volgende: “Met verwijzing naar ons gezamenlijk schrijven aan de HREB van 11 oktober 2023 bevestigen wij dat de aldaar voorgestelde formulering ertoe leidt dat de procedures met betrekking tot de ontwerpnormen “effectennorm”, “ont-binding-vereffening”, “omzetting” en “fusies-splitsingen” zo snel mogelijk opnieuw zullen worden opgestart.

Om de openbare raadpleging te kunnen lanceren vóór het einde van het eerste trimester 2024, zijn de interne diensten van het IBR reeds gestart met het verwerken van de nieuwe bepalingen uit het Wetboek van vennootschappen en verenigingen in de ontwerpnormen (in het bijzonder “omzetting” en “fusies-splitsingen”). Deze voorstellen worden eind 2023-begin 2024 besproken met het ITAA.”

Vanwege het ITAA heeft de Hoge Raad geen nieuws ontvangen over de werkzaamheden inzake het normatief kader.

De Hoge Raad heeft op 9 januari 2024 een [schrijven](#) gericht aan de federale minister bevoegd voor Economie en een [schrijven](#) aan de federale minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's omtrent de aard van het probleem en de inspanningen die de Hoge Raad heeft gedaan om de beide instituten tot een gezamenlijk voorstel van geactualiseerd normatief kader te doen bewegen. Hiermee worden de bevoegde ministers nogmaals gewezen op het uitblijven van de nodige initiatieven vanwege beide instituten en de beperkte slagkracht van de Hoge Raad.

De Hoge Raad betreurt dat er bijna vijf jaar na de inwerkingtreding van het WVV – op 1 mei 2019 – er nog geen (aangepast) normatief kader voor de gedeelde wettelijke opdrachten voorhanden is.

• **IBR-Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de omzetting van een entiteit**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de omzetting van een entiteit	15/11/2022		09/02/2023

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het ontwerp, zoals door het IBR in november 2022 voor goedkeuring voorgelegd, als onontvankelijk moet worden beschouwd. In het voorgelegd ontwerp wordt immers verwezen naar de toepassing van de “norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België”, terwijl deze in België nog niet is goedgekeurd overeenkomstig de voorschriften van artikel 31, § 2, van de wet van 7 december 2016.

Bovendien merkt de Hoge Raad op dat de voorgelegde ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is het ontwerp enkel door één instituut, met name door het IBR, aan de Hoge Raad voorgelegd en beoogt het ontwerp uitsluitend toepasselijk te zijn op bedrijfsrevisoren.

De Hoge Raad acht het evenwel noodzakelijk dat op de economische beroepsbeoefenaars, aan wie de wetgever eenzelfde opdracht heeft toevertrouwd, een eenvormig normatief kader omtrent de door hen uit te voeren werkzaamheden en omtrent hun verslaggeving toepasselijk zou zijn, ook al behoren zij tot een verschillend instituut.

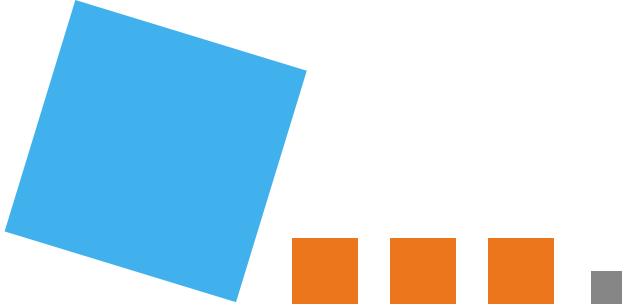
De Hoge Raad betreurt ten eerste dat de instituten, meer dan vier jaar na de aanpassing van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) inzake deze opdracht, er nog steeds niet in geslaagd zijn een gezamenlijk normatief kader ter zake aan de Hoge Raad voor te leggen. Dit is nefast voor de rechtszekerheid en druist in tegen het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

De Hoge Raad heeft dit ook op 9 februari 2023 aan de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), alsook aan de [federale Minister van Middenstand](#) laten weten.

De Hoge Raad richtte [op 19 april 2023 een schrijven](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met het voornemen van het instituut om technische nota's aan te nemen ingevolge het besluit van de Hoge Raad omtrent de onontvankelijkheid van de "ontwerpnorm omzetting".

Op 3 mei 2023 heeft de Raad van het IBR advies 2023/04: *Opdracht van de bedrijfsrevisor bij de omzetting van een entiteit* aangenomen. Het komt de Hoge Raad voor dat de Raad van het IBR de aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerpnorm, zijnde de “ontwerpnorm omzetting” heeft omgezet in een advies. Het IBR kan zijn doctrine enkel via adviezen of mededelingen ontwikkelen, doch *in casu* gaat het om een oneigenlijk gebruik van het rechtsleerinstrument dat een advies is. De aard van voornoemd advies is duidelijk normatief en dit gelet op de talrijke dwingende formuleringen. Dit brengt niet alleen verwarring teweeg en creëert rechts-onzekerheid ten nadele van het (publiek) toezicht, maar bovendien strookt het niet met de doelstelling van de wetgever dat adviezen geen bindend karakter hebben. De beroepsbeoefenaars zijn immers totaal niet gebonden door adviezen, waardoor noch de cliënten, noch de toezichthouder of het maatschappelijk verkeer kunnen weten of er al dan niet mee rekening is gehouden. De praktijk om via adviezen dwingende normatieve bepalingen te formuleren, houdt dan ook een omzeiling in van de procedure tot goedkeuring van normen in artikel 31 van de wet van 7 december 2016 en is bijgevolg onaanvaardbaar.

De verdere evolutie is hierboven hernomen onder punt 3.2. “effectennorm”.

• **IBR-Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen	16/11/2022		09/02/2023

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het ontwerp, zoals door het IBR in november 2022 voor goedkeuring voorgelegd, als onontvankelijk moet worden beschouwd. In het voorgelegd ontwerp wordt immers verwezen naar de toepassing van de “norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België”, terwijl deze in België nog niet is goedgekeurd overeenkomstig de voorschriften van artikel 31, § 2, van de wet van 7 december 2016.

Bovendien merkt de Hoge Raad op dat de voorgelegde ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is het ontwerp enkel door één instituut, met name door het IBR, aan de Hoge Raad voorgelegd en beoogt het ontwerp uitsluitend toepasselijk te zijn op bedrijfsrevisoren.

De Hoge Raad acht het evenwel noodzakelijk dat op de economische beroepsbeoefenaars, aan wie de wetgever eenzelfde opdracht heeft toevertrouwd, een eenvormig normatief kader omtrent de door hen uit te voeren werkzaamheden en omtrent hun verslaggeving toepasselijk zou zijn, ook al behoren zij tot een verschillend instituut.

De Hoge Raad heeft aan de Voorzitter van het IBR en aan de Voorzitter van het ITAA laten weten ontgoocheld te zijn dat de twee instituten er blijkbaar niet in slagen om een gezamenlijk uniform normatief kader voor deze wettelijke opdracht aan de Hoge Raad voor te leggen. Nochtans heeft de Hoge Raad hierop bij de instituten herhaaldelijk en expliciet aangedrongen, gelet op hun normatief initiatiefrecht.

De Hoge Raad heeft de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), en de [federale Minister van Middenstand](#) hierover op 9 februari 2023 geïnformeerd.

De Hoge Raad richtte [op 19 april 2023 een schrijven](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met het voornemen van het instituut om technische nota's aan te nemen ingevolge het besluit van de Hoge Raad omtrent de onontvankelijkheid van de "ontwerpnorm fusiesplitsingen".

Op 27 april 2023 heeft de Raad van het IBR advies 2023/03: *Opdracht van de bedrijfsrevisor met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen* aangenomen. Het komt de Hoge Raad voor dat de Raad van het IBR de aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerpnorm, zijnde de “ontwerpnorm fusiesplitsingen” heeft omgezet in een advies. Het IBR kan zijn doctrine enkel via adviezen of mededelingen ontwikkelen, doch *in casu* gaat het om een oneigenlijk gebruik van het rechtsleerinstrument dat een advies is.

De aard van voornoemd advies is duidelijk normatief en dit gelet op de talrijke dwingende formuleringen. Dit brengt niet alleen verwarring teweeg en creëert rechtsonzekerheid ten nadele van het (publiek) toezicht, maar bovendien strookt het niet met de doelstelling van de wetgever dat adviezen geen bindend karakter hebben. De beroepsbeoefenaars zijn immers totaal niet gebonden door adviezen, waardoor noch de cliënten, noch de toezichthouder of het maatschappelijk verkeer kunnen weten of er al dan niet mee rekening is gehouden. De praktijk om via adviezen dwingende normatieve bepalingen te formuleren, houdt dan ook een omzeiling in van de procedure tot goedkeuring van normen in artikel 31 van de wet van 7 december 2016 en is bijgevolg onaanvaardbaar.

De verdere evolutie is hierboven hernomen onder punt 3.2. "effectennorm".

- **IBR-Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen	17/11/2022		09/02/2023

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het ontwerp, zoals door het IBR in november 2022 voor goedkeuring voorgelegd, als onontvankelijk moet worden beschouwd. In het voorgelegd ontwerp wordt immers verwezen naar de toepassing van de "norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België", terwijl deze in België nog niet is goedgekeurd overeenkomstig de voorschriften van artikel 31, § 2, van de wet van 7 december 2016.

Bovendien merkt de Hoge Raad op dat de voorgelegde ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde "gedeelde" wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is het ontwerp enkel door één instituut, met name door het IBR, aan de Hoge Raad voorgelegd en beoogt het ontwerp uitsluitend toepasselijk te zijn op bedrijfsrevisoren.

De Hoge Raad acht het evenwel noodzakelijk dat op de economische beroepsbeoefenaars, aan wie de wetgever eenzelfde opdracht heeft toevertrouwd, een eenvormig normatief kader omtrent de door hen uit te voeren werkzaamheden en omtrent hun verslaggeving toepasselijk zou zijn, ook al behoren zij tot een verschillend instituut.

Niettegenstaande het feit dat het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) reeds meer dan vier jaar geleden op het vlak van deze opdracht is bijgestuurd, blijken de instituten er nog steeds niet in geslaagd te zijn een aangepast gezamenlijk normatief kader ter zake aan de Hoge Raad voor te leggen. Hierdoor komt de rechtszekerheid in het gedrang en bovendien zijn hiermee het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer niet gediend.

De Hoge Raad heeft de [federale Minister, bevoegd voor Economie](#), alsook de [federale Minister van Middenstand](#) hiervan op 9 februari 2023 op de hoogte gebracht.

De Hoge Raad richtte [op 19 april 2023 een schrijven](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met het voornemen van het instituut om technische nota's aan te nemen ingevolge het besluit van de Hoge Raad omtrent de onontvankelijkheid van de "ontwerpnorm ontbinding en vereffening".

Op 3 mei 2023 heeft de Raad van het IBR advies 2023/05: *Opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ontbinding en vereffening van een vennootschap* aangenomen. Het komt de Hoge Raad voor dat de Raad van het IBR de aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerpnorm, zijnde de "ontwerpnorm ontbinding en vereffening" heeft omgezet in een advies. Het IBR kan zijn doctrine enkel via adviezen of mededelingen ontwikkelen, doch *in casu* gaat het om een oneigenlijk gebruik van het rechtsleerinstrument dat een advies is. De aard van voornoemd advies is duidelijk normatief en dit gelet op de talrijke dwingende formuleringen. Dit brengt niet alleen verwarring teweeg en creëert rechtsonzekerheid ten nadele van het (publiek) toezicht, maar bovendien strookt het niet met de doelstelling van de wetgever dat adviezen geen bindend karakter hebben. De beroepsbeoefenaars zijn immers totaal niet gebonden door adviezen, waardoor noch de cliënten, noch de toezichthouder of het maatschappelijk verkeer kunnen weten of er al dan niet mee rekening is gehouden. De praktijk om via adviezen dwingende normatieve bepalingen te formuleren, houdt dan ook een omzeiling in van de procedure tot goedkeuring van normen in artikel 31 van de wet van 7 december 2016 en is bijgevolg onaanvaardbaar.

De verdere evolutie is hierboven hernomen onder punt 3.2. "effectennorm".

• **IBR-Norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad**

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad	12/10/2023	19/12/2023	10/01/2024 (onmogelijkheid goed te keuren)
	23/01/2023 Aangepaste versie op 23/02/2023		28/02/2024

Het IBR heeft een ontwerp van norm opgesteld ter vervanging van de huidige norm van 7 februari 1992, naar aanleiding van een door de Hoge Raad op 21 december 2020 opgelegde injunctie.

Het ontwerp van norm werd aanvankelijk op 12 oktober 2023 als één geheel samen met de volgende twee ontwerpen van norm ter goedkeuring voorgelegd:

- Ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's);
- Ontwerp van norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF).

Ter gelegenheid van de hoorzitting van 19 december 2023 hebben de vertegenwoordigers van het IBR aangekondigd een aangepaste versie van het ontwerp van norm aan de Hoge Raad te zullen overmaken, teneinde tegemoet te komen aan de bemerkingen die tijdens de hoorzitting door de leden van de Hoge Raad zijn geformuleerd.

In het kader van zijn vergadering van 9 januari 2024 heeft de Hoge Raad moeten vaststellen dat hij door het IBR niet in het bezit werd gesteld van een aangepaste versie van het ontwerp van norm. Gelet op de wettelijk voorziene termijnen voor de goedkeuring heeft de Hoge Raad in zijn schrijven van 10 januari 2024 geoordeeld niet in de mogelijkheid te zijn om het ontwerp van norm, zoals voorgelegd door het IBR op 12 oktober 2023, te kunnen goedkeuren.

Op 23 januari 2024 heeft het IBR een tweede verzoek om goedkeuring van de drie ontwerpen van norm ingediend. Op 23 februari 2024 heeft de Voorzitter van het IBR laten weten dat de Raad van het IBR echter heeft beslist om de ontwerpen van norm niet meer als één geheel voor te leggen, maar enkel een aangepaste versie van het ontwerp van norm “ondernemingsraad” en van het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm, waarin het luik ESEF werd geschrapt.

Het ontwerp van norm is door de Hoge Raad goedgekeurd op 28 februari 2024. Ook het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm, zonder het luik ESEF, is goedgekeurd. Het valt te verwachten dat de Minister van Economie op korte termijn ook zijn goedkeuring geeft.

- **IBR-Norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)**

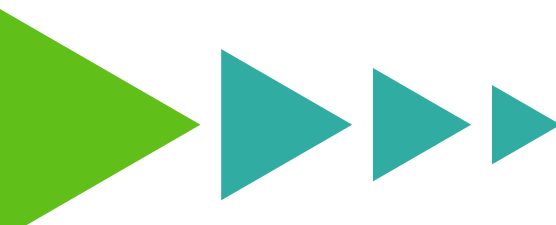
Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)	12/10/2023	19/12/2023	10/01/2024 (onmogelijkheid goed te keuren)
	23/01/2023 Aangepaste versie op 23/02/2023		28/02/2024

Het ontwerp van norm werd aanvankelijk op 12 oktober 2023 als één geheel samen met de volgende twee ontwerpen van norm ter goedkeuring voorgelegd:

- Ontwerp van norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad;
- Ontwerp van norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF).

Ter gelegenheid van de hoorzitting van 19 december 2023 hebben de vertegenwoordigers van het IBR aangekondigd een aangepaste versie van het ontwerp van norm aan de Hoge Raad te zullen overmaken, teneinde tegemoet te komen aan de bemerkingen die tijdens de hoorzitting door de leden van de Hoge Raad zijn geformuleerd.

In het kader van zijn vergadering van 9 januari 2024 heeft de Hoge Raad moeten vaststellen dat hij door het IBR niet in het bezit werd gesteld van een aangepaste versie van het ontwerp van norm. Gelet op de wettelijk voorziene termijnen voor de goedkeuring heeft de Hoge Raad in zijn schrijven van 10 januari 2024 geoordeeld niet in de mogelijkheid te zijn om het ontwerp van norm, zoals voorgelegd door het IBR op 12 oktober 2023, te kunnen goedkeuren.

Op 23 januari 2024 heeft het IBR een tweede verzoek om goedkeuring van de drie ontwerpen van norm ingediend. Op 23 februari 2024 heeft de Voorzitter van het IBR laten weten dat de Raad van het IBR echter heeft beslist om de ontwerpen van norm niet meer als één geheel voor te leggen, maar enkel een aangepast versie van het ontwerp van norm “ondernemingsraad” en van het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm, waarin het luik ESEF werd geschrapt.

Het ontwerp van norm, zonder het luik ESEF, is door de Hoge Raad goedgekeurd op 28 februari 2024. Ook het ontwerp van norm “ondernemingsraad” is goedgekeurd. Het valt te verwachten dat de Minister van Economie op korte termijn ook zijn goedkeuring geeft.

Op verzoek van het IBR zal de Hoge Raad zijn beslissing tot goedkeuring in verband met het ontwerp van norm ESEF en het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm (luik ESEF) uitstellen tot de besprekingen tussen het IBR en de FSMA zijn afgerond om te komen tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing inzake de impact van het laattijdig overmaken aan de commissaris van de jaarrekening in ESEF-formaat.

• ***IBR-Norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)***

Ontwerpnorm voor goedkeuring voorgelegd	Verzoek IBR	Hoorzitting IBR	Beslissing HREB
Norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)	12/10/2023	19/12/2023	10/01/2024 (onmogelijkheid goed te keuren)

Het ontwerp van norm werd aanvankelijk op 12 oktober 2023 als één geheel samen met de volgende twee ontwerpen van norm ter goedkeuring voorgelegd:

- Ontwerp van norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad;
- Ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's).

Ter gelegenheid van de hoorzitting van 19 december 2023 hebben de vertegenwoordigers van het IBR aangekondigd een aangepaste versie van het ontwerp van norm aan de Hoge Raad te zullen overmaken, teneinde tegemoet te komen aan de bemerkingen die tijdens de hoorzitting door de leden van de Hoge Raad zijn geformuleerd.

In het kader van zijn vergadering van 9 januari 2024 heeft de Hoge Raad moeten vaststellen dat hij door het IBR niet in het bezit werd gesteld van een aangepaste versie van het ontwerp van norm. Gelet op de wettelijk voorziene termijnen voor de goedkeuring heeft de Hoge Raad in zijn schrijven van 10 januari 2024 geoordeeld niet in de mogelijkheid te zijn om het ontwerp van norm, zoals voorgelegd door het IBR op 12 oktober 2023, te kunnen goedkeuren.

Op 23 januari 2024 heeft het IBR een tweede verzoek om goedkeuring van de drie ontwerpen van norm ingediend. Op 23 februari 2024 heeft de Voorzitter van het IBR laten weten dat de Raad van het IBR echter heeft beslist om de ontwerpen van norm niet meer als één geheel voor te leggen, maar enkel een aangepaste versie van het ontwerp van norm ondernemingsraad en van het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm, waarin het luik ESEF werd geschrapt. Beide ontwerpen van norm zijn op 28 februari 2024 door de Hoge Raad goedgekeurd. Het is wachten op de goedkeuring van de Minister van Economie.

Op verzoek van het IBR zal de Hoge Raad zijn beslissing tot goedkeuring in verband met het ontwerp van norm ESEF en het ontwerp van norm tot herziening van de bijkomende norm (luik ESEF) uitstellen tot de besprekingen tussen het IBR en de FSMA zijn afgerond om te komen tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing inzake de impact van het laattijdig overmaken aan de commissaris van de jaarrekening in ESEF-formaat.

3.3. **Adviezen omtrent beroepsnormen toepasselijk op (bepaalde) leden van het ITAA**

- ***ITAA-Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen) (zogenaamde "effectennorm")***

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (WVV) (zogenaamde "effectennorm")	07/03/2023	19/04/2023

Op van zijn vergadering van 19 april 2023 heeft de Hoge Raad geoordeeld om over de ontwerpnorm, zoals voorgelegd door het ITAA op 7 maart 2023, een negatief advies te moeten formuleren, en dit om de hierna volgende reden.

De Hoge Raad heeft moeten vaststellen dat de ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde "gedeelde" wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is deze ontwerpnorm enkel door één instituut, met name door het ITAA, aan de Hoge Raad voorgelegd.

- **ITAA-Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de omzetting van een entiteit**

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de omzetting van een entiteit	07/03/2023	19/04/2023

In het kader van zijn vergadering van 19 april 2023 heeft de Hoge Raad geoordeeld om over de ontwerpnorm, zoals voorgelegd door het ITAA op 7 maart 2023, een negatief advies te moeten formuleren, en dit om reden dat de ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is deze ontwerpnorm enkel door één instituut, met name door het ITAA, aan de Hoge Raad voorgelegd.

- **ITAA-Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen**

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen	07/03/2023	19/04/2023

Op zijn vergadering van 19 april 2023 heeft de Hoge Raad geoordeeld om over de ontwerpnorm, zoals voorgelegd door het ITAA op 7 maart 2023, een negatief advies te moeten formuleren. De Hoge Raad heeft moeten vaststellen dat de ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is deze ontwerpnorm enkel door één instituut, met name door het ITAA, aan de Hoge Raad voorgelegd.

- **ITAA-Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen**

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen	07/03/2023	19/04/2023

In het kader van zijn vergadering van 19 april 2023 heeft de Hoge Raad geoordeeld om over de ontwerpnorm, zoals voorgelegd door het ITAA op 7 maart 2023, een negatief advies te moeten formuleren, en dit om reden dat de ontwerpnorm betrekking heeft op een zogenaamde “gedeelde” wettelijke opdracht, met name een opdracht die door een onderneming zowel aan een bedrijfsrevisor (lid van het IBR) als aan een gecertificeerde accountant (lid van het ITAA) kan worden toevertrouwd (voor zover er geen commissaris is aangesteld). Toch is deze ontwerpnorm enkel door één instituut, met name door het ITAA, aan de Hoge Raad voorgelegd.

• ***ITAA-Norm betreffende de verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen***

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm betreffende de verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen	02/05/2023	13/07/2023

Gelet op diverse onduidelijkheden en onvolkomenheden in het voor advies voorgelegd voorstel, heeft de Hoge Raad op 13 juli 2023 geoordeeld dat hij op dat moment geen positief advies kon formuleren. Vanuit de betrachting om in het kader van een constructief overleg te verhelpen aan de tekortkomingen in het voor advies voorgelegde ontwerpnorm, heeft de Hoge Raad beslist om in zijn schoot een *adhoc*-werkgroep op te richten.

Op 16 oktober 2023 heeft deze werkgroep vergaderd onder leiding van de Voorzitter van de Hoge Raad. Mevrouw Cindy LAUREYS nam er ook aan deel. Naast vertegenwoordigers van het ITAA waren er vertegenwoordigers van de CFI, van de FOD Economie, Algemene Directie KMO-beleid (E5), van de FOD Economie, Algemene Directie Economische Reglementering (E3) en van het IBR aanwezig.

Op basis van voormeld advies en van de besprekingen binnen de werkgroep heeft het ITAA beslist de nodige aanpassingen en verduidelijkingen door te voeren aan het voorstel van norm.

Op 31 oktober en 20 november 2023 en – na opmerkingen van de Hoge Raad op 15 december 2023 – heeft het ITAA op 8 maart 2024 een aangepaste versie van het voorstel van norm overgemaakt.

De laatst aangepaste versie van het voorstel van norm zal worden voorgelegd aan de leden van de werkgroep. Het valt te verwachten dat de Hoge Raad op korte termijn hierover een nieuw advies formuleert.

• ***ITAA-Norm interne kwaliteitsbeheersing***

Ontwerpnorm voor advies voorgelegd	Verzoek ITAA	Advies HREB
Norm interne kwaliteitsbeheersing	13/11/2023	13/02/2024

De Hoge Raad verwelkomt het initiatief van het ITAA om een normatief kader uit te werken in verband met de kantoororganisatie van de beroepsbeoefenaars. Omwille van een aantal bezwaren en bedenkingen op inhoudelijk én juridisch-technisch vlak, heeft de Hoge Raad echter geoordeeld dat hij over het ontwerp van norm, in de huidige versie zoals voorgelegd door het ITAA op 13 november 2023, een negatief advies dient te formuleren. De Hoge Raad verzoekt het ITAA om een aangepaste versie van de norm, rekening houdend met dit advies, opnieuw aan de Hoge Raad over te maken.

4) Contacten van de Hoge Raad binnen en buiten de sector van de economische beroepen

- 4.1. *Contacten met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR)*
- 4.2. *Contacten met de bevoegde Ministers en Federale Overheidsdienst (FOD)*
- 4.3. *Contacten met de beroepsinstellingen*
- 4.4. *Deelname van het wetenschappelijk secretariaat aan werkgroepen*
- 4.5. *Vragen aan de Hoge Raad omtrent het optreden van economische beroepsbeoefenaars*

4.1. Contacten met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR)

Het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen voeren geregeld consultaties en plegen regelmatig overleg.

Zo raadpleegt het College de Hoge Raad voor de Economische Beroepen over de door het College gepubliceerde inspectieprogramma's en leidraden die het gebruikt tijdens de uitvoering van de kwaliteitscontroles (zie artikel 52, § 4, eerste lid van de wet van 7 december 2016). Verder houdt het College de Hoge Raad op de hoogte van de werkzaamheden op normatief vlak van de CEAOB, dit in uitvoering van de artikelen 2 tot 6 van het [koninklijk besluit van 3 december 2017 betreffende de nationale samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, de Hoge Raad voor de economische beroepen en de minister bevoegd voor Economie, alsook betreffende de internationale samenwerking met derde landen](#).

In toepassing van het [koninklijk besluit van 27 november 2022 betreffende de registratie als auditors of auditororganisaties van derde landen in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen](#), kan een auditor of een auditororganisatie van een derde land een aanvraag doen tot registratie in het openbaar register van het IBR.

Overeenkomstig de artikelen 4, 2° en 11, 3° van voormeld koninklijk besluit wordt de wettelijke controle van de jaarrekening uitgevoerd door de auditor of auditororganisatie van een derde land uitgevoerd overeenkomstig de normen en aanbevelingen als bedoeld in artikel 31 van de wet van 7 december 2016 of gelijkwaardige normen en vereisten.

Het College beoordeelt de gelijkwaardigheid bedoeld in artikel 4, 2° en 11, 3°, die ter consultatie aan de Hoge Raad wordt voorgelegd overeenkomstig de artikelen 6, § 3 en 13, § 3, van voormeld koninklijk besluit.

In 2023 werd de Hoge Raad geraadpleegd in verband met een besluit van het College inzake de gelijkwaardigheid naar aanleiding van een verzoek tot registratie vanwege een auditororganisatie van het [Verenigd Koninkrijk](#) en een auditororganisatie van [Guernesey](#).

Van zijn kant consulteert de Hoge Raad voor de Economische Beroepen het College over diverse ontwerpen van norm, die het IBR voor goedkeuring aan de Hoge Raad voorlegt, overeenkomstig artikel 31 van de wet van 7 december 2016.

In 2023 zijn er diverse bilaterale ontmoetingen geweest tussen de Hoge Raad en het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, onder meer op 10 mei 2023 in het kader van de [raadpleging over de controleleidraden](#).

De Hoge Raad heeft verder deelgenomen aan de Raadgevende vergadering voor het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, georganiseerd op initiatief van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, op 20 december 2023. Deze vergadering is voor de Hoge Raad de gelegenheid om toelichting te verstrekken bij zijn werkzaamheden en verwachtingen ten aanzien van de overige instanties die aanwezig zijn bij deze Raadgevende vergadering.

4.2. Contacten met de bevoegde Ministers en Federale Overheidsdienst (FOD)

Reeds in 2021 heeft de Hoge Raad zich gebogen over de reikwijdte van privé- en gerechtelijke expertises met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen die uitsluitend aan bedrijfsrevisoren en gecertificeerde accountants zijn voorbehouden.

Dit thema kadert meer bepaald in de context van een Nationaal register voor gerechtsdeskundigen dat vanaf 2022 publiek toegankelijk is geworden (zie in dit verband het [koninklijk besluit van 16 februari 2022 tot uitvoering van artikel 555/10, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de toegang tot de gegevens opgenomen in het nationaal register voor gerechtsdeskundigen en voor beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken](#)).

In dit verband heeft de Hoge Raad de federale Ministers, bevoegd voor Economie, Justitie en Middenstand aangeschreven. Tevens is de FOD Economie omtrent dit thema gecontacteerd.

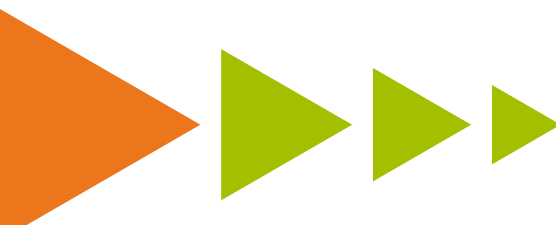
De Hoge Raad hoopt de nodige verduidelijking te bekomen omtrent de draagwijdte van de wettelijke voorschriften; de analyse ter zake werd voortgezet in 2024.

4.3. Contacten met de beroepsinstellingen

De Hoge Raad onderhoudt nauwe contacten met de vertegenwoordigers van de beroepsinstellingen, niet alleen ter gelegenheid van de vergaderingen van de Hoge Raad, maar ook in het kader van diverse bilaterale ontmoetingen tussen de Voorzitter van de Hoge Raad en vertegenwoordigers van de instellingen, dit over allerhande thema's die kaderen binnen de respectieve bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

4.4. Deelname van het wetenschappelijk secretariaat aan werkgroepen

In november 2022 heeft het kabinet van de federale Minister, bevoegd voor Economie, het initiatief genomen om, samen met de FOD Economie, een overleg te organiseren met het IBR, het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren en het wetenschappelijk secretariaat van de Hoge Raad om na te gaan op welke punten de wet van 7 december 2016 zou moeten worden verfijnd en/of gemoderniseerd.

Het wetenschappelijk secretariaat van de Hoge Raad heeft deelgenomen aan de werkzaamheden van dit redactiecomité, aangestuurd door mevrouw Stéphanie ETIENNE van het kabinet Economie. De vergaderingen die hebben plaatsgevonden op 22 februari 2022 en 24 november 2022, in aanwezigheid van het IBR, het CTR en de FOD Economie, zijn gevolgd door diverse bilaterale vergaderingen en triloggen. De werkzaamheden werden in mei 2023 echter zonder resultaat stopgezet.

Op verzoek van de kabinetten van de federale Minister, bevoegd voor Economie, en de federale Minister van Middenstand is het wetenschappelijk secretariaat in de loop van 2023 eveneens uitgenodigd om een vergadering bij te wonen omtrent de werkzaamheden van een redactiecomité dat het wettelijk, reglementair en normatief kader, toepasselijk op de leden van het ITAA, opvolgt.

De werkzaamheden werden in 2023 voortgezet en hebben geleid tot een ontwerp van koninklijk besluit tot vastlegging van een reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de beroepsbeoefenaars van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants en tot nadere regeling van het gebruik van de opdrachtbrief dat op 4 december 2023 voor advies aan de Hoge Raad werd voorgelegd.

Dit ontwerp van koninklijk besluit beoogt het koninklijk besluit van 9 december 2019 tot vastlegging van een reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de externe leden van het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten en tot nadere regeling van het gebruik van de opdrachtbrief te actualiseren en de kwaliteitstoetsing uit te breiden tot alle ITAA-leden.

Op 28 februari 2024 heeft de Hoge Raad zijn [advies](#) over het ontwerp van koninklijk besluit kwaliteitstoetsing aangenomen.

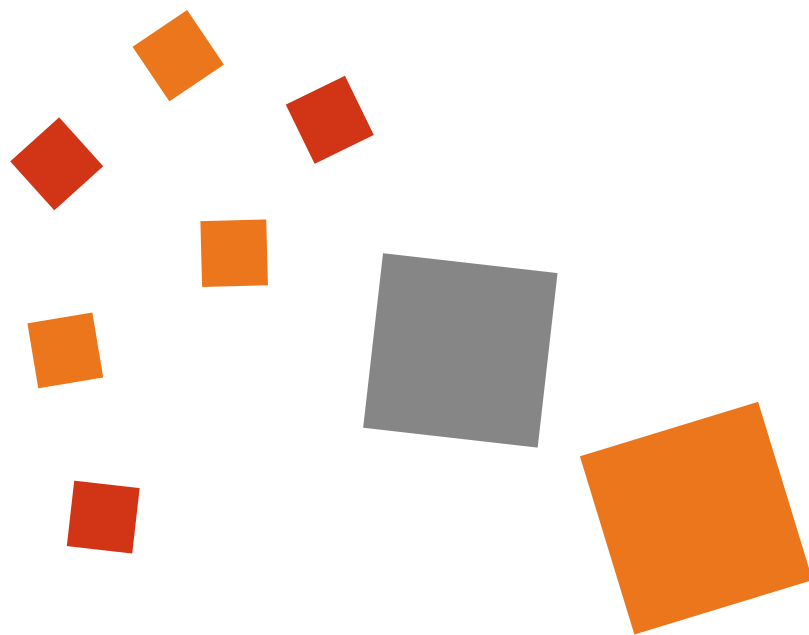
4.5. Vragen aan de Hoge Raad omtrent het optreden van economische beroepsbeoefenaars

Ook in 2023 is de Hoge Raad meermaals gecontacteerd omtrent vragen gerelateerd aan het optreden van economische beroepsbeoefenaars. Zo heeft de Hoge Raad diverse vragen gekregen omtrent de procedure voor het indienen van een klacht tegen economische beroepsbeoefenaars.

Wat (de procedure voor) klachten tegen leden van het IBR of het ITAA betreft, luidt het standpunt van de Hoge Raad - zoals steeds in het verleden - als volgt:

- *A priori* stelt de Hoge Raad zich voor individuele dossiers niet in de plaats van de instanties die de wetgever heeft aangewezen om klachten tegen economische beroepsbeoefenaars te behandelen en te onderzoeken, met name:
 - Voor dossiers gerelateerd aan bedrijfsrevisoren: het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, krachtens de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren; zie in dit verband de informatie op de [website van het College](#) over het indienen van een klacht tegen een bedrijfsrevisor bij het College;

- Voor dossiers gerelateerd aan accountants en belastingadviseurs: de rechtskundig assessor bij de Tuchtcommissie, krachtens de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur; zie in dit verband de informatie op de [website van het ITAA](#) over het indienen van een klacht tegen een beroepsbeoefenaar bij het ITAA.
- De Hoge Raad komt dus niet tussen in lopende procedures.
- Mochten er echter aanwijzingen zijn dat de klachtenbehandeling niet naar behoren verloopt, dan kan dit aan de Hoge Raad ter kennis worden gebracht. In voorkomend geval neemt de Hoge Raad contact met het betrokken instituut of de bevoegde instantie om na te gaan of er zich effectief een probleem stelt.

5) Europese evoluties

EFRAG (*European Financial Reporting Advisory Group*) is door de Europese Commissie belast geworden met het ontwerpen van de Europese standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving. Op 15 november 2022 werd een eerste groep van “draft” standaarden overgemaakt aan de Europese Commissie.

Op 31 juli 2023 nam de Europese Commissie de gedelegeerde handeling aan over de eerste reeks Europese standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving (*European Sustainability Reporting Standards* (ESRS)). De door de Europese Commissie aangenomen gedelegeerde handeling werd formeel ter toetsing voorgelegd aan het Europees Parlement en de Raad die in oktober 2023 hun goedkeuring eraan gaven.

Van 17 juli tot 10 september 2023 organiseerden het Nederlandse Ministerie van Financiën en Ministerie van Justitie en Veiligheid een [internetconsultatie over het wetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering 2022/2464 \(CSRD\)](#) waarbij tevens het concept wetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering en het concept toelichting implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering ter beschikking werden gesteld.

Wat de omzetting van CSRD in Frankrijk betreft, organiseerde de toezichthouder *Haut Conseil du Commissariat aux Comptes* (H3C) – sinds 1 januari 2024 omgedoopt tot *Haute autorité de l'audit* (H2A) – op 14 juni 2023 de « [Rencontres du H3C](#) » onder het thema « *Réalités et défis de la CSRD – Perspectives du devoir de vigilance* ». In de loop van juli 2023 werden de [Franstalige](#) en [Engelstalige](#) versie van de richtsnoeren gepubliceerd zoals opgesteld door de H3C-CSRD- werkgroep met een technisch advies over de assurance-opdracht met beperkte zekerheid met betrekking tot duurzaamheid. CSRD werd in Frankrijk omgezet door de *Ordonnance no 2023-1142 du 6 décembre 2023 relative à la publication et à la certification d'informations en matière de durabilité et aux obligations environnementales, sociales et de gouvernement d'entreprise des sociétés commerciales*, gepubliceerd in de *Journal Officiel de la République Française* van [7 december 2023](#).

De heer Pierre-Yves DERMAGNE, Vice-eersteminister en minister van Economie en Werk, heeft op datum van 13 december 2023 de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek een advies uit te brengen over een “*voorontwerp van wet betreffende de zorgplicht, de openbaarmaking van duurzaamheidsinformatie door bepaalde vennootschappen en groepen en de assurance van duurzaamheidsinformatie*”. Het voorontwerp van wet beoogt de omzetting van CSRD in Belgische recht en de instelling van een zorgplicht voor bepaalde Belgische ondernemingen.

De Hoge Raad heeft op datum van 15 januari 2024 een [schrijven](#) gericht aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, met in bijlage zijn advies in verband met dit voorontwerp van wet.

Reeds in februari 2022 heeft de Europese Commissie een ontwerprichtlijn gepubliceerd inzake “*Corporate sustainability due diligence*” (verkort: *CSDDD* of *CS3D*). Met dat voorstel wil de Europese Commissie ondernemingen verplichten het risico op schendingen van mensenrechten en milieuschade in hun waardeketen preventief op te sporen. Op 14 december 2023 hebben de Raad en het Europees Parlement een voorlopig akkoord bereikt over de richtlijn passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid.

Onder leiding van het Belgische Voorzitterschap werd op 15 maart 2024 een gekwalificeerde meerderheid bereikt over een aangepaste tekst op het vlak van het toepassingsgebied, de aansprakelijkheid en de inwerkingtreding. De aangepaste tekst werd op 24 april 2024 goedgekeurd door het Europees Parlement. Hij zal binnenkort in het *Publicatieblad van de Europese Unie* worden gepubliceerd.

In het *Publicatieblad van de Europese Unie* van 21 december 2023 is de gedelegeerde richtlijn (EU) 2023/2775 van de Commissie van 17 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de aanpassingen van de groottecriteria voor micro-ondernemingen, kleine, middelgrote en grote ondernemingen of groepen verschenen. De gedelegeerde richtlijn (EU) 2023/2775 verhoogt eenmalig de drempels van de jaaromzet en het balanstotaal die de jaarrekeningenrichtlijn hanteert om de grootteklasse van een onderneming te bepalen. De verhogingen komen neer op een verhoging van de huidige drempels met ongeveer 25% teneinde rekening te houden met de sinds 2015 gekende inflatie.

In België heeft de wet van 27 maart 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen Ibis (*Belgisch Staatsblad*, 29 maart 2024 - *Erratum* in het *Belgisch Staatsblad* van 4 april 2024) de gedelegeerde richtlijn (EU) 2023/2775 omgezet. De drempelwaarden voor kleine vennootschappen worden opgetrokken naar 11.250.000 euro voor de jaaromzet en 6.000.000 euro voor het balanstotaal.

Op 5 maart 2024 publiceerde de Europese Commissie haar derde rapport over de ontwikkelingen op de EU-markt voor wettelijke controlediensten aan organisaties van openbaar belang (periode 2019-2021) ("[third report on developments in the EU market for statutory audit services to public-interest entities](#)").

De Hoge Raad blijft deze dossiers op Europees niveau van nabij volgen om zo snel mogelijk een beeld te hebben van de eventuele weerslag van die hervormingen op het Belgisch wettelijk, reglementair en normatief kader.

6) Administratieve zaken

6.1. Boekhoudkundige aspecten

6.2. Administratief secretariaat van de Hoge Raad

6.1. Boekhoudkundige aspecten

Sinds het boekjaar 2022 wordt de boekhouding van de Hoge Raad gevoerd door een extern accountantskantoor.

Een maal per jaar stelt de Hoge Raad de jaarrekening vast. Na goedkeuring door de Hoge Raad worden de rekeningen voorgelegd aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, die er de juistheid kan van doen nagaan. De rekeningen van de Hoge Raad worden gepubliceerd in zijn jaarverslag (artikel 11 van het [koninklijk besluit van 23 juni 1994 tot uitvoering, wat de Hoge Raad voor de economische beroepen betreft, van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen](#)).

Naast het voeren van de boekhouding, het opstellen van de rekeningen en van de begroting van de Hoge Raad, staat het accountantskantoor ook in voor het opvolgen voor de Hoge Raad van de toepasselijke regelgeving op het vlak van overheidsboekhouding. Dit omvat:

- de verplichtingen op grond van de *wet van 22 mei 2003 houdende de organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale staat*;
- de verplichtingen op grond van de *wet van 21 december 2013 houdende diverse fiscale en financiële bepalingen*.

6.2. Administratief secretariaat van de Hoge Raad

Wat het administratief secretariaat betreft, kan worden herinnerd aan het feit dat de FOD Economie ermee belast is het administratief secretariaat, alsook de infrastructuur van de Hoge Raad waar te nemen⁴. Ingevolge de pensionering van mevrouw Edith GIGOT in de loop van 2022, wordt het administratief secretariaat sinds februari 2023 waargenomen door de heer Johan LIÉNARD.

⁴ Cf. artikel 84 van de *wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur, juncto artikel 10, eerste lid, van het koninklijk besluit van 23 juni 1994 tot uitvoering, wat de Hoge Raad voor de economische beroepen betreft, van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen*.

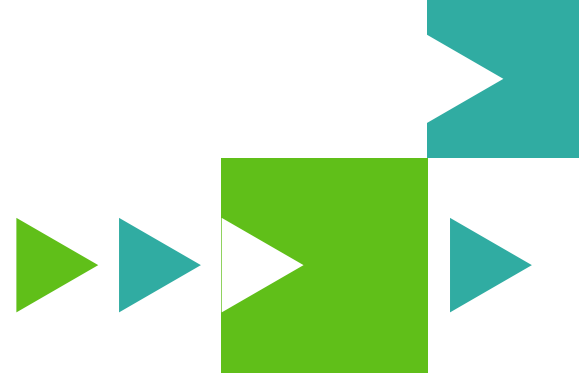
Bijlage 1 - Jaarrekening van de Hoge Raad over de boekjaren 2021-2023

	2023	2022	2021
Leden (aanwezigheidsgelden, enz.)	4.958,00	5.597,75	5.329,85
Bezoldigingen (met sociale bijdragen, voertuigen, intresten en hiermee verbonden kosten)	435.551,34	371.761,49	326.474,78
Publicatie- en vertaalkosten	7.928,08	2.541,00	12.475,66
Bureelonkosten	0,00	0,00	0,00
Externe boekhoudingskosten	7.996,48		
Meubelen en bureotica	3.761,54	3.985,22	3.465,32
Representatiekosten	194,00	0,00	200,00
Verplaatsingskosten (vergaderingen EC, enz.)	0,00	0,00	222,54
Diverse werkingskosten			
- Abonnementen op tijdschriften en aankoop boeken	6.018,99	7.902,76	7.717,73
- Andere werkingskosten en bankkosten	937,32	524,24	194,91
Recuperatie van voordelen	- 8.820,93		
Eigen bijdrage van de instituten in de vertaalkosten	- 1.691,03		
TOTAAL WERKINGSKOSTEN	456.833,79	392.312,46	356.080,79

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen en op voorstel van het interinstitutencomité, worden de lopende kosten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, tussen 2011 en 2020, gedragen door de drie instituten van de economische beroepsbeoefenaars, elk voor een derde deel. Sedert de fusie tussen het IAB en het BIBF worden de werkingskosten gedragen voor 40 % door het IBR en voor 60 % door het ITAA.

	2023	2022	2021
DEKKING VAN DE WERKINGSKOSTEN*	456.833,79	392.312,46	356.080,79
(buiten ontvangen interesten)		0,00	0,00
BIJDRAGE IBR (40 %)	182.733,52	156.924,99	142.432,32
BIJDRAGE ITAA (60 %)	274.100,27	235.387,47	213.648,47

*Pro memorie: er moet worden opgemerkt dat bepaalde andere kosten eveneens worden gedragen door de instituten (bedragen elk voor hun deel). Het bedrag voor de dekking van de vertaling van adviezen gevraagd door de instituten aan de Hoge Raad bedraagt 1.691,03 euro voor het jaar 2023 en 0,00 euro voor de jaren 2022 en 2021.

Bijlage 2 - Adviezen, goedkeuring van normatieve documenten en andere werkzaamheden van de Hoge Raad

Adviezen van de Hoge Raad op verzoek van de Minister

1. [Advies van 15 januari 2024](#) over een voorontwerp van wet betreffende de zorgplicht, de openbaarmaking van duurzaamheidsinformatie door bepaalde vennootschappen en groepen en de assurance van duurzaamheidsinformatie.
2. [Advies van 28 februari 2024](#) over een ontwerp van koninklijk besluit tot vastlegging van een reglement inzake de kwaliteitstoetsing van de beroepsbeoefenaars van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants en tot nadere regeling van het gebruik van de opdrachtbrief

Goedkeurings- en adviesprocedure van het normatief kader, toepasselijk op de beroepsbeoefenaars

1. IBR-ITAA – Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen) (“<i>effectennorm</i>”)

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 22 oktober 2021 vanwege het IBR

Verzoek om advies – schrijven van 21 oktober 2021 vanwege het ITAA

- Hoorzitting/ontmoeting met de vertegenwoordigers van de instituten op 5 januari 2022 - verzoek vanwege de Hoge Raad tot herformulering

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 4 februari 2022 vanwege het IBR (herformulering van het ontwerp)

Tweede verzoek om advies – schrijven van 7 februari 2022 vanwege het ITAA (herformulering van het ontwerp)

- [Schrijven van 12 april 2022](#) aan het IBR en aan het ITAA – Verzoek vanwege de Hoge Raad tot herformulering
- [Schrijven van 2 december 2022](#) aan het ITAA – herinnering aan het schrijven van 12 april 2022
- [Schrijven van 2 december 2022](#) aan het IBR – kopie van herinnering aan ITAA
- [Schrijven van 23 december 2022](#) aan het ITAA – tweede herinnering aan het schrijven van 12 april 2022 en 2 december 2022
- [Schrijven van 23 december 2022](#) aan IBR – kopie van herinnering aan ITAA

Aanvraag voor goedkeuring vanwege het IBR - schrijven van 9 november 2022 vanwege het IBR (ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor) (zie hierna: punt 2)**Overleg op 16 december 2022 op initiatief van de Hoge Raad met IBR/ITAA omtrent het normatief kader voor “gedeelde” opdrachten**

- [Schrijven van 2 december 2022](#) aan IBR en ITAA – uitnodiging voor overleg omtrent het uitwerken van het normatief kader voor “gedeelde” opdrachten
- [Schrijven van 23 december 2022](#) aan IBR en ITAA – vervolg van overleg op 16 december 2022
- [Schrijven van 23 december 2022](#) aan federale Minister, bevoegd voor Economie
- [Schrijven van 23 december 2022](#) aan federale Minister, bevoegd voor Middenstand

Precisering van het ITAA - schrijven van 16 januari 2023 van het ITAA

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

2. **IBR** – Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen) (“*effectennorm*”)

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 9 november 2022 vanwege het IBR (ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor)

- [Aangetekend schrijven van 8 februari 2023](#) aan het IBR – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 8 februari 2023](#) aan het ITAA – onmogelijkheid om het ontwerp, ter goedkeuring voorgelegd door het IBR, goed te keuren
- [Schrijven van 8 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 8 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand – onmogelijkheid om goed te keuren

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

3. **IBR** – Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (Herzien) in België

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 5 oktober 2022 vanwege het IBR

- [Schrijven van 25 oktober 2022](#) aan het IBR – Verzoek om vervollediging van het dossier
- [Schrijven van 25 oktober 2022](#) aan het ITAA – Vraag om eventueel standpunt vanwege ITAA
- Reactie van 8 november 2022 vanwege het ITAA

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 10 november 2022 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

- Schrijven van 1 februari 2023 aan het IBR naar aanleiding van de hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 16 december 2022, voortgezet op 27 januari 2023

Derde aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 7 februari 2023 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

- [Schrijven van 10 februari 2023](#) aan het IBR – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 10 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 21 februari 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp

4. IBR – Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de omzetting van een entiteit

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 15 november 2022 vanwege het IBR (ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor)

- [Aangetekend schrijven van 9 februari 2023](#) aan het IBR – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan het ITAA – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand – Onontvankelijkheid

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

5. **IBR** – Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 16 november 2022 vanwege het IBR (ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor)

- [Aangetekend schrijven van 9 februari 2023](#) aan het IBR – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan het ITAA – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand – Onontvankelijkheid

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

6. **IBR** – Norm inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 17 november 2022 vanwege het IBR (ontwerp uitsluitend toepasselijk op de bedrijfsrevisor)

- [Aangetekend schrijven van 9 februari 2023](#) aan het IBR – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan het ITAA – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Onontvankelijkheid
- [Schrijven van 9 februari 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand – Onontvankelijkheid

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

7. IBR – Norm inzake de toepassing van de internationale controlestandaarden (ISA's) 250 (Herzien), 315 (Herzien 2019) en 540 (Herzien) in België

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 13 januari 2023 vanwege het IBR

- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 10 maart 2023

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 17 april 2023 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

- [Schrijven van 19 april 2023 aan het IBR](#) – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp

8. IBR – Norm de toepassing van ISAE 3000 (Herzien) en 3400 in België

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 13 januari 2023 vanwege het IBR

- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 10 maart 2023

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 17 april 2023 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan het IBR – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp

9. **ITAA** – Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar in het kader van de beoordeling van het getrouw en voldoende zijn van de financiële en boekhoudkundige gegevens opgenomen in het verslag van het bestuursorgaan (Wetboek van vennootschappen en verenigingen) (“*effectennorm*”)

Verzoek om advies – schrijven van 7 maart 2023 vanwege het ITAA (ontwerp uitsluitend overgemaakt door het ITAA)

- [Advies van de Hoge Raad van 19 april 2023](#) – Negatief advies

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

10. **ITAA** – Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de omzetting van een entiteit

Verzoek om advies – schrijven van 7 maart 2023 vanwege het ITAA (ontwerp uitsluitend overgemaakt door het ITAA)

- [Advies van de Hoge Raad van 19 april 2023](#) – Negatief advies

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

11. **ITAA** – Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar met betrekking tot de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van vennootschappen

Verzoek om advies – schrijven van 7 maart 2023 vanwege het ITAA (ontwerp uitsluitend overgemaakt door het ITAA)

- [Advies van de Hoge Raad van 19 april 2023](#) – Negatief advies

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

12. **ITAA** – Norm inzake de opdracht van de beroepsbeoefenaar bij de ontbinding en vereffening van vennootschappen

Verzoek om advies – schrijven van 7 maart 2023 vanwege het ITAA (ontwerp uitsluitend overgemaakt door het ITAA)

- [Advies van de Hoge Raad van 19 april 2023](#) – Negatief advies

Ondanks verscheidene initiatieven vanwege de Hoge Raad werd er geen nieuwe versie van het ontwerp van norm gezamenlijk door het IBR en het ITAA voor goedkeuring/advies aan de Hoge Raad overgemaakt.

13. ITAA – Norm betreffende de verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen

Verzoek om advies – schrijven van 2 mei 2023 vanwege het ITAA

- [Advies van de Hoge Raad van 13 juli 2023](#) – Thans geen positief advies

14. IBR – Norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 12 oktober 2023 vanwege het IBR

- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 19 december 2023
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan het IBR – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – onmogelijkheid om goed te keuren

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 23 januari 2024 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

Aangepaste versie van de tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 23 februari 2024 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan het IBR – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp

15. **IBR** – Norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)

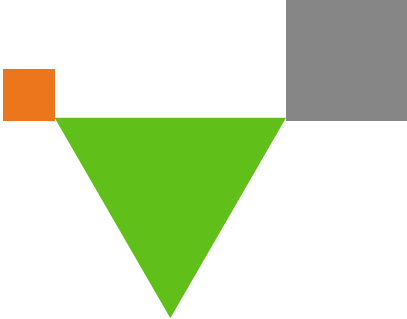
Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 12 oktober 2023 vanwege het IBR

- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 19 december 2023
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan het IBR – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – onmogelijkheid om goed te keuren

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 23 januari 2024 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

Aangepaste versie van de tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 23 februari 2024 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm zonder luik ESEF)

- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan het IBR – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp
- [Schrijven van 28 februari 2024](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – Goedkeuring door de Hoge Raad van het ontwerp

16. **IBR** – Norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)

Aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 12 oktober 2023 vanwege het IBR

- Hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR op 19 december 2023
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan het IBR – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie – onmogelijkheid om goed te keuren
- [Schrijven van 10 januari 2024](#) aan de Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren – onmogelijkheid om goed te keuren

Tweede aanvraag voor goedkeuring – schrijven van 23 januari 2024 vanwege het IBR (aangepaste versie van de ontwerpnorm)

17. **ITAA** – Norm interne kwaliteitsbeheersing

Verzoek om advies – schrijven van 13 november 2023 vanwege het ITAA

- [Advies van de Hoge Raad van 13 februari 2024](#) – Negatief advies

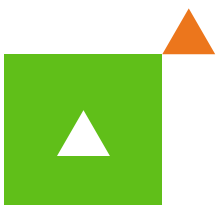
Andere werkzaamheden van de Hoge Raad

18. Briefwisseling met de federale Minister, bevoegd voor Economie

- [Schrijven van 22 juni 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, in verband met de adviezen van normatieve aard, aangenomen door het IBR en de aanpassing van de wetgeving, toepasselijk op de bedrijfsrevisoren en op de gecertificeerde accountants, naar aanleiding van de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van een normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 9 januari 2024](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, in verband met de normen voor “gedeelde monopolie”-opdrachten

19. Briefwisseling met de federale Minister, bevoegd voor Middenstand

- [Schrijven van 22 juni 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand, in verband met de adviezen van normatieve aard, aangenomen door het IBR en de aanpassing van de wetgeving, toepasselijk op de bedrijfsrevisoren en op de gecertificeerde accountants, naar aanleiding van de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van een normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Middenstand, Zelfstandigen en KMO's, in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 9 januari 2024](#) aan de federale minister, bevoegd voor Middenstand, Zelfstandigen en KMO's, in verband met de normen voor “gedeelde monopolie”-opdrachten

20. Briefwisseling met het IBR

- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met het voornemen van het instituut om technische nota's aan te nemen ingevolge de weigering tot goedkeuring van de zogenaamde effectennorm en het besluit van de Hoge Raad omtrent de onontvankelijkheid van de ontwerpnormen omzetting, fusies-splitsingen en ontbinding
- [\(Aangetekend\) Schrijven van 10 mei 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR met het uitdrukkelijk verzoek om te verhelpen aan de normatieve aard van bepaalde adviezen omtrent wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 22 juni 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 11 september 2023](#) gericht aan de Voorzitter van het IBR en aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de uitnodiging voor een ontmoeting van de Voorzitters van beide instituten met de leden van de Hoge Raad – vooruitgang normatief kader voor “gedeelde” opdrachten
- [Schrijven van 12 september 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met het verslag van feitelijke bevindingen betreffende het financieel eindverslag van reëel gemaakte projectgerelateerde kosten bij steuninstrumenten van VLAIO-innovatiesteun
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR in verband met de reactie van het IBR op de openbaarmaking van de stellingname van de Hoge Raad inzake IBR-adviezen van normatieve aard – aanvulling van zijn stellingname
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 9 januari 2024](#) aan de Voorzitter van het IBR betreffende het voornemen van het IBR om het beginsel van “prioritering” voor toegang tot het beroep te herzien
- [Schrijven van 8 februari 2024](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA die het schrijven in herinnering brengt van 12 september 2023 in verband met het verslag van feitelijke bevindingen betreffende het financieel eindverslag van reëel gemaakte projectgerelateerde kosten bij steuninstrumenten van VLAIO-innovatiesteun

21. Briefwisseling met het ITAA

- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA in verband met diverse voorstellen tot aanpassing van het toepasselijk reglementair kader (interne kwaliteitsbeheersing, deontologie en maatregelen om de onafhankelijkheid te waarborgen, kwaliteitstoetsing en opdrachtbrief)
- [Schrijven van 22 juni 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 17 juli 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA aansluitend op de (online) ontmoeting op 14 juni 2023 tussen de Hoge Raad en de vertegenwoordigers van de nieuw gekozen Raad van het ITAA
- [Schrijven van 11 september 2023](#) gericht aan de Voorzitter van het IBR en aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de uitnodiging voor een ontmoeting van de Voorzitters van beide instituten met de leden van de Hoge Raad – vooruitgang normatief kader voor “gedeelde” opdrachten
- [Schrijven van 12 september 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met het verslag van feitelijke bevindingen betreffende het financieel eindverslag van reëel gemaakte projectgerelateerde kosten bij steuninstrumenten van VLAIO-innovatiesteun
- [Schrijven van 12 september 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de vragenlijsten van de kwaliteitstoetsing en het verzoek om een voorbereidend technisch overleg
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de reactie van het ITAA op de publieke stellingname van de Hoge Raad inzake het normatief kader inzake kantoororganisatie en interne kwaliteitsbeheersing
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de stagiairs en AMLCO
- [Schrijven van 8 februari 2024](#) aan de Voorzitter van het IBR en de Voorzitter van het ITAA die het schrijven in herinnering brengt van 12 september 2023 in verband met het verslag van feitelijke bevindingen betreffende het financieel eindverslag van reëel gemaakte projectgerelateerde kosten bij steuninstrumenten van VLAIO-innovatiesteun
- [Schrijven van 27 februari 2024](#) aan de Voorzitter van het ITAA in verband met de presentatie van de vragenlijsten voor kwaliteitstoetsing (versies 2022 en 2023).

22. Contacten met de Stagecommissie van het IBR

- [Schrijven van 6 juli 2023](#) aan de Voorzitter van het IBR en van de Stagecommissie – naar aanleiding van de jaarlijkse ontmoeting met de Stagecommissie

23. Raadplegingen van en door het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren

- [Schrijven van 19 april 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) in verband met het besluit inzake de gelijkwaardigheid naar aanleiding van een verzoek tot registratie vanwege een auditorganisatie van een derde land
- [Schrijven van 30 mei 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) in verband met de leidraden voor de kwaliteitscontrole 2023 van de bedrijfsrevisoren
- [Schrijven van 22 juni 2023](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) in verband met IBR-adviezen van normatieve aard
- [Schrijven van 13 juli 2023](#) aan de Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) in verband met het besluit inzake de gelijkwaardigheid naar aanleiding van een verzoek tot registratie vanwege een auditorganisatie van een derde land
- [Schrijven van 26 oktober 2023](#) aan de Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) in verband met de reacties van de instituten op de publieke stellingname van de Hoge Raad omtrent het uitblijven van het normatief kader voor een aantal wettelijke opdrachten

24. Privé- en gerechtelijke expertises met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen

- [Schrijven van 19 oktober 2021](#) aan de Voorzitter van het ITAA
- [Schrijven van 19 oktober 2021](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
- [Schrijven van 19 oktober 2021](#) aan de federale Minister, bevoegd voor KMO
- [Schrijven van 19 oktober 2021](#) aan de federale Minister van Justitie
- Reactie vanwege het ITAA van 26 oktober 2021
- Herinnering van 5 januari 2022 aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
- Herinnering van 5 januari 2022 aan de federale Minister, bevoegd voor KMO
- Herinnering van 5 januari 2022 aan de federale Minister van Justitie
- Reactie vanwege de federale Minister, bevoegd voor KMO, van 26 januari 2022
- Reactie vanwege het kabinet van de federale Minister, bevoegd voor Economie, van 14 juli 2022

Hoge Raad voor de Economische Beroepen

City Atrium

8ste verdieping

Vooruitgangstraat 50 - B-1210 Brussel

Tel: + 32 2 277.64.11

Email: CSPEHREB@cspe-hreb.be

www.cspe-hreb.be

Verantwoordelijke uitgever: De heer Emmanuel PIETERS, Voorzitter

Met dank aan de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
voor de praktische ondersteuning bij de opmaak van dit jaarverslag